

1 nekih vojnih figura na najvišem položaju u UNPROFOR-u. Pre svega, koliko ste Vi
2 imali posla sa generalom Javierom u Zagrebu?

3 O: Kao načelnik štaba, ja nisam obično imao neposredne kontakte s
4 generalom Janvierom. General Smith, moj komandant, je bio odgovoran za ove
5 odnose, ali, naravno, ja sam se sa njim sastao u više navrata i razgovarao sa
6 njim. Kad je reč o tome da sa njim obavljam bilo kakve poslove, u glavnom je za
7 to u 99% slučajeva bio odgovoran general Smith.

8 P: Kada ste razgovarali s generalom Janvierom, kojim ste se jezikom Vi
9 služili?

10 O: Engleskim.

11 P: A da li je njemu bio neophodan prevodilac kako bi Vas razumeo?

12 O: Ne znam da li je on mogao da me razume ili ne, ali uvek se izražavao
13 posredstvom prevodioca.

14 P: Da li je isto važno i za generala Gobillarda? Naime, da li je on sa
15 Vama uvek razgovarao uz pomoć prevodioca?

16 O: Kako da ne. Utisak koji sam ja stekao bio je da general Gobillard još
17 u većom meri zavisi od prevodioca, nego general Janvier.

18 P: Pretpostavljam da ste Vi imali više kontakata sa Gobillardom, nego sa
19 Janvierom s obzirom na to da je Gobillard bio postavljen u Sarajevu, mada u
20 različitoj zgradi u odnosu na Vas.

21 O: Da, to je tačno. Drugi činilac koji je bio značajan jeste sledeći:
22 ukoliko bi general Smith bio odsutan, njega bi obično zamenio general Gobillard
23 i onda bih ja /prijevod engleskog transkripta: "to"/, naravno, bio njegov
24 načelnik štaba.

25 P: Nisam baš razumeo sam kraj ovog odgovora. Vi ste upravo rekli: "Njega
26 je obično zamenjivao general Gobillard, a onda je to, naravno, bio njegov

27

28

29

30

1 načelnik štaba." Možete li to da objasnite?

2 O: Ne, ja sam rekao sledeće: "Ukoliko bi general Gobillard zamenio
3 generala Smitha, onda bih, naravno, ja bio njegov načelnik štaba."

4 P: Da, mislim da je možda došlo do neke poteškoće u prevodu, pa sam zato
5 želeo da to razjasnimo.

6 A kada je već reč o pitanjima prevoda, da li ste Vi imali na
7 raspolaganju prevodioca sa holandskog na engleski?

8 O: Ne.

9 P: A Vi dovoljno dobro vladate engleskim jezikom da biste tokom sveg
10 predmetnog vremena mogli da uspostavljate komunikaciju sa osobljem UNPROFOR-a na
11 engleskom, a ne na holandskom. Je li to tačno?

12 O: Verujem da je to slučaj. Nikada mi se niko nije požalio. Priznajem,
13 međutim, da sam tokom prve dve, ili dve ili tri nedelje, imao određenih
14 poteškoća da se na to naviknem, ali potom više nije bilo nikakvih poteškoća.

15 P: Želeo bih da naglasim da pitanje koje ću Vam sada postaviti uopšte ne
16 predstavlja oblik kritike, nego zaista želim nešto da Vas pitam. Vi ste odlučili
17 da date iskaz pred ovim Sudom na svom materinjem jeziku, a ne na engleskom
18 jeziku. Molim Vas da objasnite zašto je to slučaj.

19 O: Naravno. Pre svega verujem da su saslušanja na Sudu izuzetno važna i
20 ne bih želeo da se izložim riziku da usled eventualnog pogrešnog korišćenja
21 terminologije dođe do bilo kakvog nesporazuma. Drugo, meni je daleko lakše da se
22 izrazim na svom materinjem jeziku, nego što je to slučaj na engleskom jeziku.

23 P: Da li ste ikada čuli generala Gobillarda kako govori engleski?

24 O: Ne.

25 P: Kada ste prisustvovali sastancima na kojima su učestvovali Gobillard
26
27
28
29
30

- 1 i Smith, na koji način su se oni međusobno ophodili?
- 2 O: Vojni pomoćnik general Gobillarda je služio kao prevodilac.
- 3 P: Sećate li se kako se on zvao?
- 4 O: Ne, nažalost, ne mogu ovako napamet da se setim. Možda bih mogao taj
- 5 podatak negde da pronađem.
- 6 P: Pa, mislim da je ovo jeste u stvari neka vrsta trik pitanja, pošto ja
- 7 pokušavam ovde da proverim kakvo je Vaše sećanje, jer zapravo mi smo u
- 8 ponedjeljak i utorak saslušali ovog gospodina pred Pretresnim većem. Reći ću Vam
- 9 njegovo ime za koji trenutak, međutim možete li Vi da se setite sada iz koje je
- 10 zemlje on došao?
- 11 O: Verujem da je bio Kanadanin.
- 12 P: Tako je. A u to vreme on je bio major i zvao se major Fortin. Da li
- 13 Vas to podseća na nešto?
- 14 O: Da. Sada ga se sećam u potpunosti.
- 15 P: Da li ste Vi imali vojnog pomoćnika ili nekoga ko je vršio tu
- 16 funkciju?
- 17 O: Da. U pitanju je bio potpukovnik De Ruiter.
- 18 P: Da li se Vi sećate ijednog generala UNPROFOR-a koji je u vreme koje
- 19 ste Vi proveli u Bosni dao neki poklon ili uspomenu bilo kom generalu zaraćenih
- 20 strana?
- 21 O: Ne.
- 22 P: A zašto? Da li je to zato što to jednostavno nije bilo nešto što se
- 23 radilo ili to niko nije zasluživao? Možete li da nam pomognete s tim u vezi?
- 24 O: A ja ne mogu prosto da izmislim razlog zašto bi neko davao poklone
- 25 generalima zaraćenih strana. Mislim da to nije izričito zabranjeno, ali verujem
- 26 da treba biti izuzetno obazriv kako se ne bi stvorio utisak da ste naklonjeni
- 27
- 28
- 29
- 30

1 jednoj ili drugoj strani.

2 P: A pretpostavljam da Vi svakako niste želeli da dajete poklone ili
3 uspomene licima za koje ste Vi smatrali da se ponašaju na jedan način koji nije
4 prihvatljiv?

5 O: Tako je.

6 P: Sledeća tema u vezi sa kojim bih želeo da Vam postavim određena
7 pitanja odnosi se na usmene prevodioce. Vi ste jučer pomenuli da ste koristili
8 usluge usmenog prevodioca po imenu Svetlana, međutim rekli ste nam da se ne
9 sećate njenog prezimena. Možete li da nam pomognete kada je reč o tome koje je
10 nacionalne pripadnosti ona bila?

11 O: Bila je Hrvatica.

12 P: A nalazila se na platnom spisku Ujedinjenih nacija, je li to tačno?

13 O: Tako je.

14 P: Ona je za Vas usmeno prevodila tokom dva razgovora koje ste obavili
15 sa Gverom, da li je to tačno?

16 O: Tako je.

17 P: Ona se nalazila pored Vas tokom vođenja oba ova razgovora?

18 O: Tako je.

19 P: Imate li bilo kakvu predstavu o tome da li je general Gvero imao na
20 raspolaganju usluge usmenog prevodioca?

21 O: Njemu to nije bilo neophodno jer je bilo dovoljno da komunicira
22 posredstvom Svetlane na svom materinjem jeziku.

23 P: Molio bih da pogledamo P2751. Sada vidimo na ekranu verziju na
24 engleskom jeziku. Reč je o razgovoru o kojem ste Vi svedočili juče, a odnosi se
25 na Vaš razgovor sa generalom Tolimirom 9. jula u 17.50h. Koliko ste mogli da se
26 setite, Vi ste rekli da je Svetlana bila usmeni prevodilac i tokom ovog
27 razgovora?

28

29

30

1 A: Da, to je veoma verovatno.

2 P: Molim Vas da sada pročitate u sebi prvi pasus ovog razgovora, a
3 počinje tako što Vi izražavate svoju duboku zabrinutost u vezi s razvojem
4 situacije u Srebrenici.

5 A: Pročitao sam.

6 P: Ukoliko pogledamo reči u sredini pasusa - ja ću ih pročitati i
7 skrenuo bih Vam pažnju na njih. Citiram: "Ovo se smatra napadom na zaštićenu
8 zonu, što bi primoralo UNPROFOR da brani tu zaštićenu zonu svim raspoloživim
9 sredstvima." To je, naravno, ono što Vi govorite Tolimiru, zar ne?

10 A: Tako je.

11 P: Da li je to bila pretnja?

12 A: Da.

13 P: U trećem pasusu ovog razgovora koji je vođen, Vi, otprilike na
14 sredini tog pasusa kažete sledeće: "Štaviše, kako su vojnici Armije BiH sprečeni
15 da pakupe svoje teško naoružanje sa punkta za prikupljanje naoružanja, sada je
16 UNPROFOR primoran da brani ovu zaštićenu zonu."

17 Meni je jasno da se sve ovo odigralo davno, ali recite nam najbolje što
18 možete da se setite, na čemu je bila zasnovana ova tvrdnja koju ste Vi izneli?

19 A: Teško naoružanje trupa Armije BiH u enklavi bilo mi je oduzeto u onoj
20 meri u kojoj je to bilo moguće i uskladišteno na punktovima za prikupljanje
21 naoružanja. Drugim rečima, ukoliko je otvorena paljba na jedinice u enklavi iz
22 teškog naoružanja i ukoliko su to činili pripadnici VRS-a, oni nisu mogli da
23 odvrata na isti način. To znači da su svi koji su bili u enklavi uživali zaštitu
24 Ujedinjenih nacija.

25

26

27

28

29

30

1 P: Kako ste Vi znali da su jedinice Armije BiH bile sprečene u tome da
2 uzmu svoje teško naoružanje sa punktova za prikupljanje oružja?

3 O: Zbog toga što se punkt za prikupljanje oružja nalazio u Srebrenici u
4 bazi jedne od četa Holandskog bataljona. Prema tome odatle se nije moglo
5 uklanjati oružje bez dozvole pripadnika Holandskog bataljona.

6 P: Ja ustvari želim da Vas pitam sledeće: da li ste dobili bilo kakve
7 informacije - i hotimično Vam postavljam pitanje u vezi sa tim čega se sada
8 sećate - dakle, da li ste konkretno u tom trenutku dobili neke informacije na
9 osnovu kojih ste izneli ovu tvrdnju Tolimiru?

10 O: Ne. Nisam imao nikakvog posebnog razloga za to.

11 P: Da li je Vama u to vreme bilo poznato gde se fizički nalazi punkt za
12 prikupljanje oružja u Srebrenici?

13 O: Da. Ponavljam, punkt se nalazio u gradu Srebrenica u bazi "Bravo"
14 čete Holandskog bataljona.

15 P: Da li ste Vi izdali neko konkretno naređenje ili uputstvo - nećemo
16 sad ulaziti u pojedinosti vojne terminologije - Karremansu ili nekom od njegovih
17 podčinjenih u vezi sa tim šta treba da preduzmu u tom trenutku u vezi sa tim
18 teškim naoružanjem?

19 O: Još uvek ne 9. jula; 10. jula odlučili smo da ukoliko Armija BiH to
20 želi, može da im se stavi na raspolaganje teško naoružanje koje se nalazilo na
21 punktu za prikupljanje oružja.

22 P: I šta se s tim u vezi dogodilo?

23 O: Oni nisu iskoristili tu priliku, kao što verovatno znate. Ako ne
24 znate, mogu ja to da Vam kažem. Tokom noći između 10. i 11. jula, muslimanski
25 vojnici su počeli da se izvlače kako bi napustili enklavu.

26 P: P2973 molim. Ovo je sledeći razgovor koji je vođen između Vas i

27

28

29

30

1 generala Tolimira 9. jula u 19.30h. Na ovoj prvoj stranici, otprilike na sredini
2 stranice vidimo jedan dugački pasus. Bit će neophodno da malo spustimo tekst na
3 niže. Hvala.

4 I možda biste to mogli da pročitate u sebi.

5 O: U redu. To ću i učiniti. Da, pročitao sam.

6 P: Da li biste se saglasili sa mnom da Vi u ovom pasusu pretite Tolimiru
7 u najmanje tri navrata?

8 O: Pa, nisam baš brojao koliko sam puta to učinio, ali mu jesam zapretio
9 da bi UNPROFOR mogao oštro da reaguje.

10 P: Reč ovde koju vidimo u sredini pasusa glasi "neprimereno". To je
11 tačno, zar ne?

12 O: Da, to je tačno i to mogu da objasnim. Ova reč je hotimično
13 upotrebljena - tamo gde se VRS služio artiljerijom i minobacačima, UNPROFOR nije
14 raspolagao istom vrstom naoružanja, i jedini mogući odgovor na to je bila
15 podrška iz vazduha, a mi bismo inače smatrali da je to preterano.

16 G. JOSSE: [simultani prevod] Samo trenutak molim.

17 [Odbrana se savjetuje]

18 G. JOSSE: [simultani prevod]

19 P: Imajući na umu ono što ste upravo Vi rekli, a i ono što možemo da
20 pročitamo u ovom pasusu, da li Vi za sebe smatrate da ste bili umešani u jednu
21 svojevrsnu igru sa generalom Tolimirom?

22 O: Pa, ne verujem da je reč "igra" ili "igra moći" odgovarajući izraz u
23 ovom slučaju. Moja jedina namera je bila da se ova izuzetno krhka situacija što
24
25
26
27
28
29
30

1 pre okonča.

2 P: To je podrazumevalo obazrive i promišljene pregovore koje biste Vi
3 vodili, zar ne?

4 O: Mislim da ukoliko pogledate do kojih je sve dodira dolazilo, počev od
5 subote 8. jula pa do pada enklave 11. jula, kada pogledate koje je sve kontakte
6 pokušavao da uspostavi UN, a naročito ja lično, videćete da smo u više navrata
7 pokušali da podstaknemo VRS da povuče svoje jedinice i napusti enklavu pre nego
8 što zapravo počnu napadi iz vazduha. Mislim da je to sasvim jasno iz
9 dokumentacije koja stoji na raspolaganju Sudu.

10 P: U tom trenutku Vaš posao je nalagao pažljivo, dobro promišljeno i
11 uistinu pametno pregovaranje, odnosno takve pregovaračke vještine. Da li je
12 tačno?

13 O: Da.

14 P: Jeste li Vi prošli ikakvu obuku bilo od Vaše Vlade ili vojske, ili od
15 Ujedinjenih naroda za obavljanje poslova koje ste u tom trenutku trebali
16 obaviti?

17 O: Da. Prije nego što sam poslan na teren imao sam obuku iz
18 pregovaranja, iz pregovaračkih vještina.

19 P: U ovoj zemlji, u Nizozemskoj?

20 O: Da, da, tako je.

21 P: To je bio tečaj kojega je vodila Nizozemska, a ne Ujedinjeni narodi,
22 je li tako?

23 O: Tako je. To je tečaj koji se vodio u Institutu Clingendael ovdje u
24 Hagu.

25 P: Vi ćete se složiti sa mnom, zar ne, da se radilo o teškim
26 pregovorima, gdje ste Vi i drugi sudionici bili pod izuzetno velikim pritiskom i
27 bili ste zapravo u žarištu svjetske javnosti. Da li biste se složili s time?

28

29

30

1 O: Pa, ja taj pritisak nikada nisam osjećao. Mislim da je, da vanjski
2 svijet nije mogao ni pratiti kako se ti pregovori vode, kako se razvijaju.
3 Dakle, u tome smislu ja sam u potpunosti morao samo se oslanjati na sebe.

4 P: Naravno da vanjski svijet nije znao da Vi tada i tada razgovarate s
5 Tolimirom ili s Gverom, Mladićem ili s bilo kime drugim, ali na Vama je bio
6 veliki pritisak, zar ne?

7 O: Ja to nisam tako doživio. Jedini pritisak koji je stvarno bio
8 prisutan bio je kako razriješiti taj sukob, a da se ne dođe do najviše razine
9 nasilja.

10 P: Da li Vi stvarno sucima, gospodine generale, kažete da niste bili pod
11 pritiskom?

12 O: Da.

13 P: Imajući u vidu... U stvari, ponovit ću pitanje. Da li biste se
14 složili s tvrdnjom da su pregovori bili delikatni?

15 O: Da, naravno, posebice za ljude iz enklave, puno toga je bilo u igri.

16 P: Jeste li Vi mislili da ste na neki način u obavljanju svojih zadaća
17 hendikepirani, imajući u vidu činjenicu da se niste mogli služiti svojim
18 materinjim jezikom, nego ste morali govoriti engleskim na pregovorima?

19 O: Ne. Ja sam tada već bio skoro pola godine na toj funkciji i nisam
20 nikakvih problema s time imao.

21 P: Naravno, to sam Vas pitao i malo prije zašto ste onda odlučili
22 svjedočiti pred Sudom na nizozemskome jeziku. Naime radi se o vrlo zanimljivoj
23 razlici, zar ne?

24 O: Mislim da ne. Ja sam tada, kada sam bio na toj funkciji, ja sam
25
26
27
28
29
30

1 svakoga dana od rano ujutro do kasno navečer razgovarao s ljudima engleskim
2 jezikom, a sada to više ne činim. Ja neću isključiti mogućnost da ne bih mogao
3 sada govoriti na engleskom, ali je pomalo jednostavnije, znate, govoriti na
4 vlastitom jeziku.

5 P: Molim Vas, spustimo dokument malo do dna ove prve stranice. Vidimo da
6 tu piše... Tolimir govori i on kaže: "Ofenzivne akcije Armije Bosne i
7 Hercegovine koje se izvode iz demilitarizirane zone čine kršenje svih potpisanih
8 sporazuma." Jeste li Vi prihvatili tu tvrdnju generala Tolimira?

9 O: Ja ne mogu zaniijekati da su vojnici Armije BiH iz enklave s vremena
10 na vrijeme poduzimali akcije izvan granica enklave. To je se znalo, to su znali
11 ljudi iz Nizozemskoga bataljona, ali oni nisu bili u mogućnosti to zaustaviti
12 zato što je broj vojnika bio premali i imali su malo goriva, i jako mali broj
13 patrola su mogli izvoditi- motoriziranih patrola - tako da oni nisu bili u
14 mogućnosti to spriječiti.

15 P: To je tema na koju ću se vratiti malo kasnije tako da nećemo sada
16 puno vremena trošiti, ali ja ću Vam reći da mi niste odgovorili na pitanje.
17 Pitanje je bilo naime vrlo jednostavno: jeste li vi prihvatili ono što Vam je
18 Tolimir rekao u toj zadnjoj rečenici na prvoj stranici dokaznog predmeta P2973?

19 O: Ne. Ja ne mislim da je razlog za napad na enklavu bio u povremenim
20 akcijama koje su iz enklave vođene. Zato su se mogle poduzeti i druge mjere. U
21 tom konkretnom momentu nikako nije bilo govora o pojačanju aktivnosti snaga
22 Armije BiH u usporedbi s drugim trenucima.

23 P: Kao što sam rekao, ja ću Vam o tome pitanja postavljati malo kasnije.

24 Postavio bih Vam nekoliko pitanja u vezi s Vašim iskazom od jučer. Na

25

26

27

28

29

30

1 32. stranici jučerašnjega zapisnika Vi ste govorili o enklavi koja je u
2 cijelosti bila okružena položajima VRS-a i opisali ste nekoliko artiljerijskih
3 položaja te ste na opisali lansirne sustave višecjevnih bacača raketa. Jeste li
4 Vi u to vrijeme znali da li je Vojska Republike Srpske zapravo i koristila
5 višecjevne bacače raketa u ovoj akciji?

6 O: Odgovor na zadnje pitanje Vam ne mogu dati. Ja ne znam jesu li
7 višecjevni raketni sustavi u to vrijeme bili korišteni.

8 P: A zašto ste ih onda jučer spomenuli odgovarajući na pitanje gospodina
9 Thayera?

10 O: Zato što je pukovnik Karremans izvijestio da se ti sistemi nalaze
11 tamo na terenu.

12 P: Dakle, Vi ste dobili izvještaj pukovnika Karremansa, kako kažete, da
13 su oni postavljeni na položajima, ali niste dobili nikakav izvještaj o tome jesu
14 li korišteni ili nisu. Da li Vi to tako kažete?

15 O: Da, da, dobro ste me razumjeli.

16 P: Prijeđimo na još jedan dokument kojega smo pregledavali jučer. To je
17 P2975. Ovo je dokument koji se sastoji od dvije stranice. Prva stranica je
18 zapravo naslovna stranica koja pokazuje da je dopis uputio Ured komandanta
19 UNPROFOR-a, a druga stranica je upozorenje bosanskim Srbima u vezi s napadima na
20 zaštićenu zonu Srebrenice. Mi ćemo pogledati ovu drugu stranicu za trenutak, ali
21 na prvoj stranici vidimo da piše poruka, i piše: "U prilogu vam dostavljamo
22 konačnu verziju upozorenja bosanskim Srbima. Uputili smo je preko CapSata
23 generalu Mladiću i dat ćemo ga kao izjavu za štampu."

24 Zašto Ured komandanta UNPROFOR-a izdaje ovo upozorenje Mladiću kao
25
26
27
28
29
30

1 izjavu za štampu?

2 O: Pretpostavljam da su ljudi izvan Bosne željeli znati koliko je
3 situacija ozbiljna, te da je međunarodna zajednica također htjela znati da se
4 Ujedinjeni narodi nalaze zapravo na samome rubu situacije da bi se poslužile
5 zrakoplovnom podrškom.

6 P: Ujedinjeni narodi bili su dijelom propagandnoga rata kojim su se
7 bavile zaraćene strane, zar ne?

8 O: Pa, ja to ne bih tako rekao.

9 P: Možda je stvar u prijevodu ovdje. Da li se Vi... Da li to znači da se
10 Vi ne slažete s onim što ja kažem ili kažete da mi ne biste odgovorili na
11 pitanje?

12 O: Ja nemam nikakvih problema da dam odgovor na Vaše pitanje, i ja
13 shvaćam da su strane u sukobu dulje vrijeme nastojale uvući Ujedinjene narode u
14 propagandu, ali, na kraju krajeva, Ujedinjeni narodi sa svoje strane su učinili
15 uvijek sve što su mogli kako bi to spriječili.

16 P: Ma dajte, generale. Ovo priopćenje za štampu nastoji privući javno
17 mnijenje na stranu Ujedinjenih naroda. To je propaganda, zar ne?

18 O: UN nema nikakve potrebe da bi privlačio javno mnijenje, pogotovo
19 međunarodno javno mnijenje. Znači, mi smo nastojali samo sve njih na istiniti i
20 pravi način informirati.

21 P: A međunarodna zajednica je trebala biti obaviještena o tome da
22 UNPROFOR sad kaže da će se oduprijeti zločestim dečkima iz Vojske Republike
23 Srpske i da će po njima pobacati malo bombi. To je informacija, kažete, a ne
24 propaganda, je li?

25

26

27

28

29

30

1 O: Ja razumijem da me Vi hoćete malo izbaciti iz ravnoteže, da me hoćete
2 malo izazivati, ali mi smo imali obvezu informirati međunarodnu zajednicu da je
3 došlo do vrlo ozbiljne situacije koja može dovesti do toga da Ujedinjeni narodi
4 pokrenu najteža moguća sredstva kako bi se problem riješio.

5 P: Pogledajmo sada drugu stranicu ovoga dokumenta, samog upozorenja.
6 Prva rečenica je pročitana jučer, i Vi i Suci je možete možda još jedanput
7 pročitati za sebe. Kada je pročitao, gospodin Thayer je na 35. stranici postavio
8 sljedeće pitanje: "Sjećate li se da ste u ovome vremenu dobivali informacije o
9 tome da su civili ginuli od granatiranja ili paljbe Vojske Republike Srpske?" A
10 Vi ste rekli: "Da, točno je. To je ponavljano, odnosno o tome je izvještavano u
11 više navrata."

12 Možete li nam sada, 12 godina kasnije, kazati od koga ste dobivali
13 izvještaje?

14 O: Od Nizozemskog bataljona.

15 P: A znate li Vi što su oni kazali, koliko je civila poginulo ovakvim,
16 zbog ovakvog direktnog gađanja objekata UN-a?

17 O: Ja moram ispraviti ovo pitanje i odgovor. Nije se tu, nije se radilo
18 samo o gađanju objekata UN-a, nego i gađanju, nasumičnom gađanju po enklavi.
19 Točan broj žrtava koje su tom prilikom pale, ne znam. Za to morate pogledati
20 izvještaje UN-a.

21 P: Nekoliko stranica u zapisniku kasnije Vam je također postavljeno
22 pitanje - konkretno 37. stranici - o strahu pukovnika Karremansa u slučaju da
23 dođe do neposredne zračne podrške od strane UNPROFOR-a, i Vi ste kazali da se
24 bojao - citat: "masivne /sic/ odmazde" - kraj citata. To je točno, je li tako?

25 O: Da, točno je. Tako sam rekao.

26 P: Kazali ste da ste shvatili što je on time htio reći.

27

28

29

30

1 O: I to je točno.

2 P: Da li vi mislite... Ustvari, ovako ću Vam postaviti pitanje: ta
3 odmazda bila bi po Karremansovim mislima bila usmjerena protiv koga, njegovih
4 vojnika, civila ili jednih i drugih, ili možda nije znao? Možete li nam pomoći s
5 tim u vezi?

6 O: U svakom slučaju mislim na njegove vojnike, ali isto tako ne bih, ne
7 bih isključio ni akciju nad civilima.

8 P: Da li Vi mislite da je taj njegov strah bio prihvatljiv, budući da se
9 radilo o pukovniku Vaše vojske?

10 O: Ja mislim da se zapovjednik mora brinuti za svoju vojsku i da ima
11 dužnost ukazati na moguće posljedice određenih djela.

12 P: Jučer smo vidjeti - ako bude trebalo, možemo opet pokazati dokument u
13 elektronskoj sudnici - ali vidjeli smo da je on u svome pismu P2974, deseti
14 odlomak, se poslužio riječima "upotreba CAS-a uz, na bilo koji mogući način, po
15 mome mišljenju, još nije izvediva". I to pismo nosi datum 9. juli. Vi ćete se
16 toga sjetiti, je li tako?

17 O: Da, sjećam se.

18 P: Ustvari, molim Vas, da li bismo mogli pokazati u elektronskoj sudnici
19 dokument 6D153, a to je Vaša izjava data Tužiteljstvu iz 11. mjeseca 1996.

20 Devetu stranicu, molim Vas, pri samome dnu stranice. U tome odlomku Vi
21 opisujete događaje od oko 6. jula. Opisujete teške borbe, tešku artiljeriju koja
22 je uglavnom, koja je uglavnom gađala vojne ciljeve, a ne izravno civilno
23 stanovništvo - barem još u tom trenutku - i onda dalje kažete da je promatrački
24 punkt Nizozemskog bataljona na južnome dijelu enklave se smatrao ugrožen i zbog
25 prisutnosti snaga VRS-a u blizini. Citat: "Pukovnik Karremans je želio

26

27

28

29

30

1 prisutnost aviona kako bi pokazao Vojsci Republike Srpske da ima mogućnosti
2 koristiti avione. Ja nisam dao dozvolu za korištenje prisutnosti aviona. Ja sam
3 mu objasnio da ako se budu koristili vaši avioni prečesto, bez stvarnog napada,
4 onda se time gubi djelotvornost. Ovaj razgovor se vodio telefonom."

5 Gospodine generale, ja znam da postoji velika razlika između prisutnosti
6 zračnih snaga i stvarno njihovoga djelovanja, odnosno bacanja bombi iz aviona,
7 ali osim toga ovo je izgleda jedna vrsta prilično velikog zaokreta između 6., 7.
8 i 9.7., barem što se tiče pukovnika Karremansa, zar ne?

9 O: Da, pa i situacija se promijenila. 6. jula radilo se o nekoliko
10 promatračkih punktova /prijevod engleskog transkripta: "samo jednom promatračkom
11 mjestu"/ koji su bili ugroženi. U smjernicama za zračne udare koji su izdani
12 krajem 5. mjeseca rečeno je da ako snage budu ugrožene, da ste još uvijek u
13 poziciji da se možete povući sa određenog položaja i da je to bolje nego se
14 koristiti avionima. 9.7. situacija se u velikoj mjeri promijenila. Više nije
15 bilo prijetnje samo jednom promatračkom punktu. U ovome slučaju radilo se o
16 čitavoj enklavi koja je bila napadnuta i civilno stanovništvo enklave je bilo
17 ugroženo u ovome slučaju. Situacija se zapravo toliko promijenila da je zapravo
18 došlo do toga da se moglo koristiti zračno oružje.

19 P: Vi zapravo kažete da je Karremans smatrao da postoji velika razlika
20 između zračne prisutnosti i zračne podrške?

21 O: Ne, ne radi se o tome. Radi se o tome da u pogledu upotrebe
22 zrakoplovnog oružja, 6. jula još nismo smatrali da postoji prilika za to. Ta se
23 prilika pojavila 9. jula. Upotreba same prisutnosti aviona ima malo veze s time
24 što učiniti, jer ta prisutnost sad, dakle, sad, katkada služi samo da se pokaže
25 da mi imamo sredstva kojima možemo reagirati i - pazite - da kažemo, "pazite,
26 možemo ih iskoristiti". Ali kao što sam već i rekao u tom razgovoru s

27
28
29

1 pukovnikom Karremansom, ako se to radi previše često, samo prelijetanje bez
2 upotrebe zračne podrške gubi svoju efikasnost.

3 P: Dakle datum je bio vrlo važan? Drugim riječima, situacija se
4 promijenila u tolikoj mjeri da su se i Karremansovi stavovi radikalno
5 promijenili. Jesam li Vas dobro razumio?

6 O: Nije relevantno ono što je o tome mislio pukovnik Karremans. Bitno je
7 ono što je mislilo vodstvo UN-a u Sarajevu i u Zagrebu. Oni su bili ti koji
8 odlučuju o zrakoplovnoj podršci. Jedino što je pukovnik Karremans trebao znati -
9 morao je znati kakvo je mišljenje u tim komandama, naime da je situacija 9-oga
10 bila značajno različita od situacije 6-oga.

11 P: Ja Vas to pitam za Karremasa iz dva razloga. Prvo, zato što je
12 Tužiteljstvo vrlo kasno odlučilo uvesti ovaj dokument kao dokazni predmet, i
13 drugo, Tužiteljstvo neće pozvati pukovnika Karremansa da dođe ovamo kao svjedok,
14 pa ja moram Vas pitati o tome kako se zapravo slažu ovo pismo i ti datumi.
15 Razumijete li me?

16 O: Možda mogu razumjeti ako vidim pismo na koje ciljate.

17 P: Dajte, pokažimo ga: 2974.

18 O: Da, da, ja znam taj izvještaj.

19 P: Moja greška. Trebao sam ga staviti odmah u elektronsku sudnicu. Dakle
20 Vi ste znali o čemu ja govorim, ali... Hoćete li ga još jedanput pročitati?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne, ne. Ja mislim da sam dovoljno upoznat s njegovim sadržajem.

2 P: Pogledajmo onda, molim Vas, ponovno Vašu izjavu - dokazni predmet
3 6D153. Ja imam dva pitanja u vezi s ovim što sam Vas sada pitao, u vezi s
4 datumima. Pogledajmo sada desetu stranicu, molim Vas. To je deseta stranica i na
5 B/H/S-u. Pri vrhu stranice, da, vidimo u drugome odlomku da nam opisujete
6 događaje od 8. jula i kažete da je prvi promatrački punkt Holandskoga bataljona
7 bio okružen i napadnut. Kažete: "Naše su se snage morale povući u bazu." Zatim
8 ukratko govorite o tome što se događalo s jednim strijelcom /sic/ nizozemskog
9 oklopnog transportera i onda pri... u sredini pasusa kažete: zbog prijeteće
10 situacije na južnome dijelu enklave "pukovnik Karremans je ponovno tražio zračnu
11 podršku, a mi smo..., a odlučeno je da se izvede zračna prisutnost."

12 Dakle tada, 8.7. on je i dalje tražio zračnu prisutnost, a 9-oga, kažete
13 da je bio toliko zabrinut zbog masovne odmazde da je potpuno promijenio svoje
14 mišljenje.

15 Objasnite, molim Vas.

16 O: Ja ne znam, ali tu mogli biste, ako želite saslušati pukovnika
17 Karremansa, možete ga Vi to naravno pitati zašto je on 6-oga i 8-oga tražio
18 zračnu podršku i zašto se onda možda uplašio. Ja ne znam zašto se on predomislio
19 s tim u vezi. Ono što ja znam je da je moguće... Ja znam zašto smo mi
20 promijenili mišljenje u zapovjedništvu u Sarajevu, ali mislim da je to bilo zato
21 što je 6-oga došlo do prijetnje za nekoliko promatračkih mjesta i tada su se
22 ljudi sa tih promatračkih mjesta mogli povući, ali od 8. jula situacija je bila
23 takva da je bila ugrožena čitava enklava, što je svakako dovelo do toga da se

24

25

26

27

28

29

30

1 iskoristi zračno oružje kao jedna od mogućnosti.

2 P: Još jedno pitanje koje se tiče datuma, a nije povezano sa ovim
3 događajima. Pogledajmo prvi pasus na ovoj stranici koja je pred nama, duga
4 rečenica. Kaže se: "U petak, 7. jula, dan je bio relativno miran vjerojatno zbog
5 veoma loših vremenskih uvjeta." Na to Vam skrećem pažnju zato što u priopćenju
6 za tisak i upozorenju Mladiću, P2975 - mislim da nam ne treba taj dokument u
7 ovom trenutku - tamo stoji: "Armija bosanskih Srba nastavila je napade na
8 srebreničku enklavu u petak, 7. jula 1995." Možete li nam objasniti ovu
9 nepodudarnost?

10 O: Ako ovdje stoji da su se napadi odvijali i 7. jula, onda to nije
11 posve točno. U svakom slučaju, ako usporedimo to s drugim datumima, 6., 8. i 9.
12 julom, ovaj je dan bio relativno miran.

13 P: Sada ću prijeći na neka od pitanja na koja sam Vas upravo uputio, a
14 to je odluka da se bace bombe. Da li biste se složili da je u UNPROFOR-u vladala
15 neodlučnost, odnosno trebao bih reći u samim snagama UN-a, jer, dakako, i Zagreb
16 je bio uključen u cijelu ovu situaciju?

17 O: Ne mogu poreći da je bilo određenih problema sa odlučivanjem i
18 donošenjem odluka. S jedne strane to je uzrokovano smjernicama koje smo dobili
19 krajem maja u vezi sa zračnim udarima, a kojima je propisana veoma restriktivna
20 politika korištenja zračne podrške. S druge pak strane, nisu donošene odluke u
21 Zagrebu uvečer 10. jula, iako je došlo do situacije koja je u suštini bila
22 očekivana. Uprkos tome trebalo je dosta vremena da se donese odluka da li da se
23 dâ zračna podrška ili ne, i zbog toga zračna podrška nije data 10. jula.

24 P: A koliko Vi znate, jesu li general Javier i gospodin Akashi zastupali
25
26
27
28
29
30

1 različita stajališta po tom pitanju?

2 O: To ne znam. Kasnije sam saznao od svojih kolega koji su radili u
3 štabu u Zagrebu, jer morate znati da ja tamo nisam bio prisutan, saznao sam da
4 je u sjedištu UNPROFOR-a u Zagrebu bilo opsežnih diskusija i da je tokom tih
5 diskusija general Janvier napustio sobu za sastanke nekoliko puta, kako se čini,
6 kako bi se konzultirao s nekime preko telefona.

7 P: Da li Vam je Vaš izvor rekao s kime su mislili da je Janvier
8 razgovarao?

9 O: Pa, oni to nisu mogli znati. Mogli su u najbolju ruku samo nagađati.

10 P: I, dakako, u ovo vrijeme je general Smith bio odsutan, zar ne?

11 O: To je tačno.

12 P: Je li to pridonijelo neodlučnosti i nedonošenju odluka u Sarajevu?

13 O: Ne. U Sarajevu nije bilo neodlučnosti. Naime, zahtjev za pružanje
14 zračne podrške koji je upućen 10. jula dobio je podršku u Sarajevu u roku od
15 nekoliko minuta, koje je zatim to, taj zahtjev proslijedio Zagrebu sa preporukom
16 da ga se odobri.

17 P: Zašto Vi niste zatražili da se Smith vrati u Sarajevo, s obzirom da
18 je 8. jula bio u Ženevi?

19 O: Nije na načelniku štaba da zahtjeva da se njegov komandant vrati, jer
20 je bila odluka o tome na generalu Gobillardu, koji je, ako bi zaključio da ne
21 može sam vladati situacijom, to bio učinio.

22 P: Jeste li o tome razgovarali s generalom Gobillardom?

23 O: Ne.

24 P: A zašto ne?

25 O: Na to se moglo gledati kao na potez koji izražava nepovjerenje prema
26
27
28
29
30

1 kompetentnosti i rezultatima rada generala Gobillarda.

2 P: Čuli smo jednog svjedoka u ovom sudskom postupku koji je rekao da je
3 smatrao da je u tom periodu general Gobillard previše vremena provodio u zgradi
4 PTT-a, a premalo vremena s Vama na mjestu gdje ste Vi bili. Da li biste se s
5 time složili?

6 O: Da sam ja bio na mjestu generala Gobillarda, bio bih prepustio svoj,
7 svoju poziciju komandanta sektora svom zamjeniku i cijelo bih vrijeme proveo u
8 sjedištu UNPROFOR-a.

9 P: Ako ne možete odgovoriti na ovo pitanje, onda to i recite. Zašto
10 mislite da general Gobillard to nije učinio?

11 O: Ne znam. Pretpostavljam da je radije boravio u svom francuskom
12 okruženju.

13 P: Činjenica da niti jedan vojnik UN-a u Srebrenici nije ni na koji
14 način bio povrijeđen ili nije mu ni na koji način VRS naudilo, da li mislite da
15 je ta činjenica na bilo koji način utjecala na to da je Zagreb oklijevao sa
16 donošenjem odluke?

17 O: Nemam pojma. Nemam predodžbe o tome.

18 P: Jučer ste na stranici 45 rekli Sudskom vijeću kakve su to bile
19 poteškoće u praksi u pružanju bliske zračne podrške, na primjer kompliciran
20 teren, činjenica da tenkovi nisu svi bili na jednom mjestu, i koliko sam ja
21 zaključio, Vi ste, ustvari, željeli reći da, u svakom slučaju ta bliska zračna
22 podrška nije baš bila neko strašno učinkovito oružje. Je li to točno?

23 O: Da.

24 P: To što se podrška nije pokazala veoma efikasnim oruđem, ne mislite li
25 da je tome u najmanju ruku pridonijela i činjenica da je Nizozemski bataljon
26 praktički odustao od svega, digao ruke od svega, i nije niti sam sa svoje strane
27 se upuštao u borbene akcije? Drugim riječima, nije bilo nikakvih trupa na

28

29

30

1 terenu, dakle kopnenih snaga koje bi djelovale zajedno sa bliskom zračnom
2 podrškom?

3 O: Ne. Ja ne vjerujem da je to na bilo koji način na to utjecalo. Ja bih
4 čak prije pretpostavio da se radilo o činjenici da, da naoružanje koje je imao
5 Nizozemski bataljon je bilo veoma slabije od naoružanja VRS-a i da je to bio
6 razlog zašto su tako nerado koristili oružje.

7 P: A nesumnjivo je točno, zar ne, da su nizozemski vojnici pregovarali
8 sa VRS-om, koji su im ponudili, koji im je ponudio da se povuku preko linija
9 VRS-a i obećao da im pritom neće nauditi, nizozemskim vojnicima? To je točno,
10 zar ne?

11 O: Da.

12 P: Ukratko, Nizozemski bataljon, odnosno određeni pripadnici tog
13 bataljona prepustili su svoja promatračka mjesta VRS-u u zamjenu za bezbjedan
14 prolaz van iz tog područja. To se, ustvari, desilo, zar ne?

15 O: U nekim slučajevima su se predali jer su smatrali da bi bilo previše
16 riskantno povlačiti se preko linija Armije BiH, no tokom narednih dana
17 promatračke punktove su napustili jer su im, jer su bili ugroženi od strane
18 snaga VRS-a.

19 P: Da. Vi nastojite objasniti njihove postupke, ali ono što sam Vam ja
20 dao kao premisu je točno, zar ne? Nizozemske snage su, ustvari, prepustile svoje
21 promatračke punktove VRS-u u zamjenu za siguran prolaz van s tog područja.

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, izvolite.

23 G. THAYER: [simultani prevod] To je pitanje već postavljeno i na njega
24 je odgovoreno.

25 G. JOSSE: [simultani prevod] Ako sudac misli da je svjedok...

26 SVJEDOK: [simultani prevod] To je točno.

27 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Točno je što? Da li ste komentirali
28 prigovor gospodina Thayera ili odgovarali na pitanje g. Jossea?

29

30

1 SVJEDOK: [simultani prevod] Odgovarao sam na pitanje gospodina Jossea.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. No, u svakom slučaju, on je
3 odgovorio, što dokazuje da je Vaš prigovor kriv, jer u prethodnim odgovorima on
4 se nije doticao tog aspekta.

5 Izvolite, nastavite, gospodine Josse.

6 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

7 P: Sada ću se pozabaviti razgovorom koji ste imali 11. jula, otprilike u
8 6 sati poslije podne - ispričavam se - razgovor koji je general Gvero imao 11.
9 jula, otprilike 6h poslije podne s generalom Gobillardom. To je dakle nekih dva
10 sata nakon Vašeg prvog razgovora sa Gverom. To je tačno, zar ne?

11 O: Da, to je tačno.

12 P: U tom trenutku da ste Vi rekli, odnosno da li ste Vi u tom trenutku
13 bili rekli Gobillardu da ste dva sata ranije razgovarali sa Gverom?

14 O: Da, naravno.

15 P: Što ste tačno rekli generalu Gobillardu?

16 O: Tačno ono što se može pročitati u izvještaju o telefonskom razgovoru,
17 a to je da je situacija bila veoma prijeteća za lokalno stanovništvo u enklavi;
18 i nakon toga smo razgovarali o tome što se moglo još po tom pitanju učiniti; i
19 nakon što smo podosta o tome raspravljali, odlučili smo prekinuti sa zračnom
20 podrškom.

21 P: Da li je potpukovnik De Ruiten sačinio bilješku Vašeg razgovora sa
22 Gverom u... Da li je on već bio sačinio tu bilješku u vrijeme kada ste Vi sa
23 generalom Gobillardom razgovarali?

24 O: Ne, ne, nije bio toliko brz.

25 P: Vi ste dakle prenijeli samo usmeno sadržaj tog razgovora, zar ne?

26

27

28

29

30

1 O: Da, to je točno, jer je do toga došlo neposredno nakon prekida
2 telefonskog razgovora.

3 P: Pretpostavljamo da je ono što ste Vi rekli, kanadski major, major
4 Frotin, preveo Gobillardu, zar ne?

5 O: Da, to je točno.

6 P: Vi se toga sasvim jasno sjećate, generale?

7 O: Da, da.

8 P: Tko je još bio prisutan, molim Vas?

9 O: U suštini, bili su tu najvažniji članovi štaba UNPROFORA. U svakom
10 slučaju, bio je tu načelnik odjela za operacije, operativnog odjela i, koliko
11 znam, načelnik obavještajnog odjela.

12 P: Možete li nam dati njihova imena?

13 O: Ja to svakako imam u svojim bilješkama, a mislim da je načelnik
14 operativnog odjela bio pukovnik MacDonald. Tu je bio... On je bio kanadski
15 oficir. A načelnik drugog odjela bio je jedan američki oficir. Mislim da se zvao
16 Palpal, ali ja to mogu preko pauze provjeriti.

17 P: Upravo sam Vas zato želio i zaustaviti jer, što se mene tiče, nije mi
18 namjera provjeravati koliko se dobro sjećate svega. Naravno da je razumljivo da
19 morate pogledati neke bilješke i ja se s tim posve slažem. Imat ćemo uskoro i
20 pauzu. Možda ćete preko pauze onda moći pogledati Vaše bilješke i sugeriram da
21 pogledate originale. Nisam siguran tko ih ima. I svakako Vas molim da nam onda
22 date odgovor na ovo pitanje što sam Vam upravo postavio. No želim samo ponoviti
23 da ni u kom trenutku u vezi sa bilo kojim pitanjem, ja se uopće ne protivim tome

24

25

26

27

28

29

30

1 da Vi pogledate bilješke koje ste činili u tom vremenu, za razliku od izjave
2 svjedoka koju ste možda dali nakon događaja, premda sad o tome ne moramo posebno
3 razgovarati.

4 O: U redu.

5 P: Ovaj sastanak koji ste upravo opisali, na kojem ste bili Vi, Fortin,
6 Gobillard i ova druga gospoda, da li je sačinjen bilo kakav zapisnik s tog
7 sastanka?

8 O: Ne. Kao što možete i sami zamisliti, s obzirom na ozbiljnost
9 situacije, general Gobillard je bio prisutan toga dana u štabu UNPROFOR-a i
10 vodile su se stalne konzultacije na temelju situacije, ovisno, dakako, o razvoju
11 događaja, kako su se događaji razvijali.

12 P: Upravo ste sada spomenuli svoj dnevnik. Možda ste čak uspjeli
13 pročitati moje misli, jer je to bilo upravo moje sljedeće pitanje. Vi ste u to
14 vrijeme vodili bilješke po određenim stavkama, natuknice dakle, u nekoj vrsti
15 dnevnika, kako god ga sada nazvali?

16 O: Na jutarnjim i večernjim referiranjima vodio sam bilješke o
17 najbitnijim pitanjima spomenutim na sastanku u štabu, naročito kada je riječ o
18 postupcima i akcijama koje su se ticale mene. Dakako da nisam sačinjavao
19 izvještaj o konzultacijama koje su se odvijale 11-og, jer bi to bilo izuzetno
20 kontraproduktivno.

21 P: Možda sam ja sad u ovome u krivu i možda je to nešto što također
22 možete provjeriti u Vašim bilješkama preko pauze, ali ja bih Vam sugerirao da Vi
23 u Vašem dnevniku niste spomenuli niti jedan od razgovora s Gverom. To je dakle
24
25
26
27
28
29
30

1 jedan onaj koji se odvijao 11. jula i onaj koji se odvijao 12. jula. Vi se možda
2 sad toga napamet ne možete sjetiti, ali ako možete, pomozite nam.

3 O: Nije bilo razloga zašto bih ja to bilježio u svoju bilježnicu.

4 P: Molim Vas da to objasnite imajući u vidu da ste, barem sada, toga
5 svjesni, gledajući unazad, da su to bili prilično bitni razgovori; bitni barem
6 za Gveru, ako već ni za koga drugoga.

7 O: Ja sam prvenstveno bilježio one stvari koje sam tek trebao učiniti u
8 svojoj bilježnici, a ne stvari koje sam već učinio.

9 P: Vratimo se sada na razgovor između gospodina Gvere i Gobillarda. Vi
10 ste opisali da ste bili prisutni tokom dijelova tih razgovora, dakle samo jednom
11 dijelu tog razgovora. Da li se sjećate koji dio tog razgovora Vi jeste čuli?

12 O: Mislim da se sjećam da sam bio prisutan na početku razgovora, ali sam
13 zatim morao veoma skoro napustiti prostoriju jer sam se morao javiti na
14 telefonski poziv.

15 P: Kako je organiziran taj razgovor u smislu prevoditelja? Tko je
16 prevodio generalu Gobillardu? Da li se sjećate toga?

17 O: Major Fortin je prevodio za generala Gobillarda. Ah! A mislite li
18 možda... dakle, u razgovoru sa gospodinom Gverom? Mislim da je tu bio angažiran
19 prevoditelj generala Smitha.

20 P: Da li se sjećate kako se on ili ona, kako su se zvali?

21 O: Da. Već su me prethodno pitali tokom ovog ispitivanja. Mislim da se
22 zvao otprilike Zdravko. Nisam... Ne sjećam se točno.

23 P: Zdravko?

24 O: Da, mislim da dâ.

25

26

27

28

29

30

- 1 P: A koje je on bio nacionalnosti, molim Vas?
- 2 O: Mislim da je bio Britanac.
- 3 P: Je li on bio u vojsci ili je bio civil?
- 4 O: Ne, bio je... bio je u vojsci.
- 5 P: A kakva je bila njegova uloga u odnosu na generala Smitha?
- 6 O: On je bio prevoditelj.
- 7 P: Koji je čin Zdravko imao u britanskoj vojsci u to vrijeme?
- 8 O: To ne znam.
- 9 P: Je li on bio oficir? Da li je dakle imao oficirsku poziciju?
- 10 O: Mislim da dâ.
- 11 P: Ne bih želio biti nepravedan u vezi s time, generale Nicolai, ali da
12 li se Vi sasvim jasno sjećate da je Gobillard govorio na francuskom, Fortin
13 prevodio na engleski, a Zdravko je zatim telefonom dalje to prevodio na B/H/S?
14 Je li to nešto čega se Vi jasno sjećate?
- 15 O: Pa, tako se to moralo odvijati.
- 16 P: Da, ali pokušate li se sada prisjetiti prije dvanaest godina, možete
17 li zamisliti da je to doista tako bilo? On... Postoji razlog, vjerujte mi, zbog
18 kojeg Vas o tome tako potanko ispitujem.
- 19 O: Doista se ne mogu sjetiti. Ne mogu zamisliti da bi do toga došlo na
20 neki drugi način, ali kao što sam Vam već ranije rekao, ja sam na samom početku
21 razgovora bio pozvan negdje drugdje i možda je to razlog zašto se toga jasno ne
22 sjećam.
- 23 P: Da li se sjećate prevoditelja kojeg je imao general Smith, a po imenu
24 kapetan Emma Bliss?
- 25 O: Ja... Da, ja sam znao da je tu bila i prevoditeljica, ali se ne
26
27
28
29
30

1 sjećam njenog imena.

2 P: Da li se sjećate da je tu bio još jedan prevoditelj koji je
3 istovremeno bio i oficir za vezu koji se zvao kapetan Tom Dibb?

4 O: [Nedostaje simultani prijevod]

5 P: Molim Vas da se zaustavite jer ne primamo nikakav prijevod.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Nismo primali prijevod.

7 G. JOSSE: [simultani prevod]

8 P: Moje pitanje je bilo da li se sjećate da je tu bio još jedan
9 prevoditelj koji je istovremeno bio oficir za vezu po imenu Tom Dibb?

10 O: U to je vrijeme bilo nekoliko prevoditelja u štabu i doista im se
11 imena ne mogu sjetiti.

12 To više stoga što sam se ja u većini slučajeva služio prevodilačkim
13 uslugama Svetlane.

14 P: Meni bi ovo bio prikladan trenutak za pauzu.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Imat ćemo pauzu od 25 minuta.

16 Koliko Vam još treba vremena?

17 G. JOSSE: [simultani prevod] Bojim se da moje ispitivanje napreduje
18 prilično sporo i da će mi trebati još najmanje sat vremena. Možda ću čak morati
19 ispuniti svih sat i po, ali ne više od toga.

20 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite molim.

21 ... Početak pauze u 10.28h

22 ... Sjednica nastavljena u 11.00h

23 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite molim.

24 Izvolite, sedite.

25 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Josse, izvolite.

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Vidim da sudija Stole nije prisutan.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Upravo tako. Nameravali smo baš da
3 istaknemo da sada zasedamo u skladu sa pravilom 15bis i to važi od jutros u 9
4 časova. Hvala Vam, gospodine Josse. To je prva stvar koju sam nameravao jutros
5 da obavim, međutim bio sam nestrpljiv da čujem Vaše unakrsno ispitivanje.

6 G. JOSSE: [simultani prevod] Suviše ste ljubazni.

7 P: Generale, da li sećate konferencije za štampu koju je održao pukovnik
8 Karremans kada je pristigao u Zagreb neposredno posle svog odlaska iz
9 Srebrenice?

10 O: Da, sećam se toga.

11 P: Da li tačno da je on izjavio da je operacija u Srebrenici sprovedena
12 na odgovarajući način?

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo trenutak, generale. Izvolite,
14 gospodine Thayer.

15 G. THAYER: [simultani prevod] Da li bismo mogli da dobijemo razjašnjenje
16 u vezi toga o kakvoj je operaciji reč, da li se misli na vojnu operaciju ili na
17 uklanjanje civilnog stanovništva, na pogubljenje možda?

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Josse, izvolite.

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, to je jedna dosta neumesna opaska koju
20 je sada izneo moj cenjeni kolega.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Idemo dalje, molim. Generale, da li ste
22 u mogućnosti da...

23 G. JOSSE: [simultani prevod]

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Mislio sam na vojne operacije VRS-a.

2 O: Ne mogu toga tačno da se setim.

3 P: On je takođe izjavio da je VRS postupala prema njegovom ljudstvu na
4 odgovarajući način.

5 O: Ovo drugo jeste slučaj, da.

6 P: Da se vratimo sada na Vaš jučerašnji iskaz. Govorim o stranici 54
7 zapisnika. Vama je tu postavljeno pitanje kakav ste utisak stekli o generalu
8 Gveri, a kad je reč o njegovoj ulozi tokom ovog vremenskog perioda. Vi ste na to
9 odgovorili: "Mislim da ja on bio general koji je bio zadužen da održava kontakt
10 sa UN-om kada je general Mladić bio odsutan, zbog toga što je on bio prisutan u
11 enklavi."

12 Zar nije zapravo Tolimir u to vreme bio Vaš prvi i glavni kontakt?

13 O: Za mene je bilo nebitno tko mi je kontakt pod uslovom da to bude neko
14 sa kim mogu da obavim posao. 8-og je to bio general Tolimir, a verujem da je on
15 to bio i 9-og, a potom, narednih dana, odjednom je to bio general Gvero.
16 Međutim, nije mi poznato iz kog razloga. Međutim, meni je to ionako bilo
17 svejedno.

18 P: Tokom prvog razgovora koji je vođen 11. jula Vi ste želeli da
19 razgovarate sa generalom VRS-a. To je tačno, zar ne?

20 O: Ne znam da li sam je preuzeo inicijativu da se obavi taj poziv ili su
21 mene zvali. Toga se ne sećam.

22 P: Ja bih želio da nagovestim da ste Vi obavili telefonski poziv, a ono
23 što ste zapravo želeli jeste da razgovarate sa generalom, sa bilo kojim
24 generalom, što se Vas tiče. To je tačno, zar ne?

25

26

27

28

29

30

1 O: Ponavljam da se ne sećam da li sam ja preuzeo inicijativu za ovaj
2 poziv ili su mene zvali. Zaista to ne znam.

3 P: A šta je sa mojom tvrdnjom da, što se Vas tiče, mogli ste da
4 razgovarate sa bilo kojim generalom?

5 O: To jeste tačno.

6 P: A da li Vam je bilo poznato da je Republika Srpska imala komitet koji
7 se bavio odnosima sa Ujedinjenim nacijama? Na čelu tog komiteta bio je gospodin
8 Koljević.

9 O: Ne, to mi nije poznato.

10 P: Molio bih da pogledamo 6D7. Ovo je Službeni list Republike Srpske iz
11 marta 1995. godine, a nosi naslov "Odluka o osnivanju Državnog komiteta za
12 saradnju sa Ujedinjenim nacijama i međunarodnim humanitarnim organizacijama".
13 Očekujemo da se pojavi ovaj dokument na ekranu. Sada ga već vidimo u verziji na
14 B/H/S-u, a sada vidimo i verziju na engleskom. Molio bih treću stranicu.

15 I možemo da vidimo u prvom pasusu da je Nikola Koljević imenovan za
16 predsjednika, da je Maksim Stanišić imenovan za zamjenika predsjednika, a
17 naročito bih Vam skrenuo na tačku 7 u članu 2. Vidimo da se tu pominje pukovnik
18 Đurđić, koordinator za odnose Komiteta sa Ministarstvom odbrane i Glavnim štabom
19 Vojske Republike Srpske. Da li Vam je bilo poznato ko je ovaj čovek - mislim na
20 pukovnika Đurđića - i da li Vam je bilo poznato kakvu je ulogu on igrao?

21 O: Imam utisak da se prisećam imena profesora Koljevića, međutim ime
22 pukovnika Đurđića, moram priznati da se toga ne sećam.

23 P: Verovatno ste se već saglasili sa ovim: Vi se slažete da ste Vi samo
24 izneli pretpostavku kada ste izjavili da je Gvero bio osoba zadužena za

25

26

27

28

29

30

1 održavanje kontakata sa Ujedinjenim nacijama u odsustvu Mladića. Slažete se sa
2 tim da je to samo tvrdnja?

3 O: Da, to je tačno.

4 P: Molim da se predoči P2907. Ovo je Vaš drugi razgovor sa mojim
5 branjenikom od 12. jula. U svom jučerašnjem iskazu na stranici 52 Vama je
6 postavljeno sledeće pitanje, a pitanje Vam je postavio gospodin Thayer: "Da li
7 se sećate da ste ponovo stupili u kontakt s Glavnim štabom VRS-a tog dana, a u
8 vezi sa pitanjima koja su se ticala evakuacije onih izbeglica koje ste maločas
9 spomenuli - reč je dakle o izbeglicama iz Srebrenice?" Vi ste na to odgovorili:
10 "Da, sećam se toga." Izvinite. Izvolite, generale.

11 O: Da, to je tačno.

12 P: U tom trenutku poštovani gospodin Thayer je postavio nešto što bi se
13 moglo nazvati sugestivnim pitanjem. Vama nije predočen dokument. Međutim, to
14 nije ono što piše u dokumentu, tako bar glasi tvrda */sic/* koju ja Vama iznosim.
15 Molim da pogledamo drugu stranicu dokumenta. Drugi pasus gledamo, i u njemu piše
16 sledeće: "General Nicolai je ponovno insistirao na sastanku između..."

17 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: "General Nicolai je predložio sastanak
18 između..."

19 P: "... njega i nadležnih organa vojske bosanskih Srba u vezi sa
20 uslovima evakuacije Holandskog bataljona posle podrške izbeglicama iz
21 Srebrenice." Dakle, ustvari, Vi ste razgovarali o evakuaciji Holandskog
22 bataljona s generalom Gverom, zar ne?

23 O: Ne. Apsolutno ne. U tom trenutku evakuacija Holandskog bataljona nije
24 bila primerena. Mi smo u tom trenutku razgovarali isključivo o evakuaciji
25 izbeglica.

26

27

28

29

30

1 G. THAYER: [simultani prevod] Kako bismo uštedili na vremenu, molim da
2 pogledamo prvu stranicu, prvi pasus. Mislim da bismo na taj način mogli da
3 raščistimo ovo pitanje i da uštedimo na vremenu za dodatno ispitivanje.

4 G. JOSSE: [simultani prevod]

5 P: U pasusu 1 se govori o evakuaciji ranjenih, a ne o evakuaciji uopšte.
6 Slažete li se sa tim?

7 O: Trenutno sam zauzet čitanjem pasusa.

8 Da, sećam se toga ponovo. Želeo sam da razgovaramo o evakuaciji
9 ranjenika.

10 P: Da li je razgovor vođen o evakuaciji ranjenika, a ne toliko o
11 izbeglicama uopšte? To je, zapravo, pitanje koje se sada postavlja.

12 O: Ne. Pregovori u vezi sa evakuacijom čitave grupe izbeglica vođeni su
13 od strane pukovnika Karremansa. On ih je vodio sa generalom Mladićem, a pukovnik
14 Karremans bi se u vezi sa tim sa mnom redovno posavetovao.

15 P: Možda ja nisam bio baš najjasniji. Prilikom razgovora koji ste vodili
16 12. jula u 14.45h sa Gverom odnosio se konkretno na evakuaciju ranjenika, a ne
17 na evakuaciju izbeglica uopšte govoreći. Slažete li se sa tim?

18 O: Da, slažem se sa tim.

19 P: Ako bih mogao za trenutak da napravim jednu digresiju. Kada je reč o
20 evakuaciji ranjenika, a kada imamo na umu sve ostalo što se odigralo, ona je
21 predstavljala jedan razuman i humanitarni pristup, kako sa Vaše strane, tako i
22 sa strane VRS-a. Je li to tačno?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa bilo je neophodno da veći broj ranjenika dobije lekarsku negu što
2 je pre to moguće, a najbrži način da se oni evakušu u datim okolnostima bio je
3 putem vazduha.

4 P: A između Vas i generala Gvere došlo je do neslaganja u vezi sa tim,
5 zar ne?

6 O: Da.

7 P: Izvinjavam se, moram da insistiram. Vi, zapravo, niste odgovorili na
8 moje pitanje. Da li se slažete da je evakuacija ranjenika predstavljala jedan
9 potez koji je bio razuman i humanitaran?

10 O: Da.

11 P: Neslaganje u vezi sa korišćenjem vazdušnog puta, mi to možemo da
12 vidimo gde je ono postojalo u dokumentu. Tokom Vašeg jučerašnjeg iskaza, na
13 stranici 53, Vi ste objasnili da niste bili spremni da sednete u helikopter i
14 lično odletite u Srebrenicu iz straha da bi na Vas mogli da otvore paljbu i da
15 biste mogli da poginete. To ste rekli.

16 O: Da. Treba međutim razlikovati one letove koji su izvedeni sa dozvolom
17 ili bez nje. Meni ne bi bilo problem da sednem u helikopter ukoliko bi nadležni
18 organi VRS-a rekli da za to imam dozvolu.

19 P: Da li se slažete da Armija BiH imala protivavionsku diviziju?

20 PREVODILAC: Ispravka prevodioca: "divizion".

21 O: Ja znam da su oni imali na raspolaganju antiavionska sredstva, da.

22 P: Ono što ja Vama želim da nagovestim jeste sledeće: zabrinutost u vezi
23 sa preletanjem helikoptera preko ovog područja, a koje je izrazio general Gvero,
24 možda je delimično bila motivisana nekim strateškim obzirima, ali možda je
25 razlog tome delimično bila zabrinutost šta bi moglo da se dogodi sa ovim
26 helikopterima. To je bilo nešto sasvim razumno. Razumno je bilo tako nešto i
27 reći i učini /sic/, zar ne?

28

29

30

1 O: Ne. Moram da kažem da je gotovo svakodnevno dolazilo preko letova, do
2 letova preko bošnjačke teritorije, međutim, nadležni organi bi uvek bili
3 obavješteni u vezi sa tim i do preletanja bi dolazilo samo kada bi bila izdata
4 odgovarajuća dozvola.

5 P: Međutim, i dalje je postojala mogućnost da VRS izda jednu takvu
6 dozvolu, ali da... Izvolite, recite što želite.

7 O: Da. Da je VRS izdala dozvolu i ukoliko se Armija BiH ne bi protivila,
8 mi bismo bili u mogućnosti da evakuišemo ranjenike uz pomoć helikoptera.

9 P: Što se tiče evakuacije ranjenika, Vi ste pomenuli akcije koje je
10 preduzeo pukovnik Karremans u tom pogledu. Zar nije došlo do sastanka na visokom
11 nivou 14. jula u Beogradu, na kojem su učestvovali general Smith, general Mladić
12 i gospodin Bildt, a koji su porazgovarali o ovom pitanju?

13 O: Ne. Do takvog sastanka jeste došlo, ali u tom trenutku su ranjenici,
14 odnosno izbeglice su tada već odavno bile evakuisane.

15 P: A sada bih Vam postavio uopšteno pitanje u vezi sa dva razgovora koja
16 ste vodili sa generalom Gverom. Vi nikada ranije niste sa njim razgovarali. To
17 ste nam već napomenuli.

18 O: To je tačno.

19 P: I nikada ponovo niste sa njim razgovarali?

20 O: Koliko ja mogu da se setim, nisam.

21 P: Prilikom prvog razgovora, Vi imate, niste imali nikakvu predstavu o
22 tome ko je on, osim da je reč o generalu u Glavnom štabu VRS-a. Slažete li se sa
23 tim?

24 O: Da, to je tačno.

25 P: Niste znali kakva je njegova uloga, ukoliko je uopšte imao u Glavnom
26
27
28
29
30

1 štabu VRS-a?

2 O: To je tačno.

3 P: A to je u očiglednoj suprotnosti sa situacijom koja se tiče generala
4 Milovanovića. Njega ste pak dosta dobro poznavali kao svog sagovornika u VRS-u.
5 Je li to tačno?

6 O: Tačno je da je on bio moj sagovornik, ali što se tiče toga da sam ga
7 dobro poznao, ja sam se lično sa njim sastao samo jednom, a takođe sam s njim
8 vodio nekoliko razgovora uz pomoć prevodioca, ali toliko ja njega poznajem kao
9 osobu, dakle lično.

10 P: Ali bili ste u mogućnosti da zaključite da je on lice kojim se služio
11 general Mladić za rešavanje problema, kao i to da je bio u stanju da samostalno
12 donosi odluke, a da ne mora pri tom da stalno pita Mladića.

13 O: Da. Tako je bilo moje iskustvo.

14 P: A niste imali nikakvu predstavu o tome kako se general Gvero uklapao
15 u čitavu šemu stvari, a naročito niste imali predstavu u vezi sa tim kakav je
16 bio njegov odnos sa Mladićem, zar ne?

17 O: Da, to je tačno.

18 P: Sada ću istaći nešto što je možda očigledno. Pa, Vama nije bilo
19 poznato šta je on imao na umu, kao što to ne biste mogli da pretpostavite ni za
20 jedno ljudsko biće. Vi ste mogli da izvodite neke zaključke u vezi sa tim, ali
21 niste znali šta on tačno misli, zar ne?

22 O: Nažalost, ne.

23 P: A sad bih ukratko želeo da razmotrimo odgovor koji ste juče dali na
24 stranici 60 zapisnika, pri vrhu te stranice. Taj odgovor se odnosi i na pitanje
25 zašto ste Vi salutirali u trenutku kada je Mladić tu bio sa svojim pomoćnim
26 osobljem i kada je pozdravio jedinice koje su napuštale enklavu. Ukoliko sam Vas
27 ja dobro shvatio, to je bilo zato da bi se izbegla... izbeglo to da se neki

28

29

30

1 pripadnici Holandskog bataljona neugodno osećaju. Je li to tačno?

2 O: Da, tako je.

3 P: A onda smo na video snimku videli da ste Vi popili piće sa generalom
4 Mladićem. Jeste Vi tako postupili iz istog razloga?

5 O: Pa, nismo mi zajedno slavili. Po svemu sudeći, u bivšoj Jugoslaviji
6 je postojao običaj da se određene stvari završe tako što će se popiti čaša
7 šljivovice. Ja svakako nisam želeo da narušavam odnose. Svakako mi to nije bila
8 namera, i kako bih obezbedio da Holandski bataljon može neometano da ode, ja sam
9 u tome učestvovao.

10 P: Drugim rečima, Vaš ministar Vam je rekao da je neophodno da izvedete
11 Holandski bataljon, i ukoliko je radi toga bilo neophodno popijete piće sa
12 generalom Mladićem, onda ste Vi bili spremni da to i uradite. Je li ovo jedan
13 tačan sažetak?

14 O: Ne. Ministar sa mnom uopšte nije o tome razgovarao. Načelnik Štaba
15 odbrane, to je najviši vojni pripadnik štaba ministra, on mi je izričito dao
16 uputstvo da treba vodim računa o tome da Holanski bataljon bezbedno napusti
17 enklavu. Kako ću se ja za to pobrinuti, to je ostavio meni da odlučim.

18 P: Ali u pravu sam, zar ne, kada kažem da što se Vas tiče, Vi ste to
19 piće popili jer ste smatrali da je to nužno? Smatrali ste da nužda opravdava
20 sredstva.

21 O: Da, to je tačno.

22 P: Prešao bih sada na drugu temu. Vi ste opisali put u Srebrenicu i ja
23 sam Vam upravo postavio pitanje o samom završetku tog puta, međutim, postavio
24 bih Vam pitanje u vezi s nečim što se dogodilo pre toga. Možda je očigledno, ali

25

26

27

28

29

30

1 mislim da je važno da se to izričito kaže. Vi niste bili prisutni u Srebrenici.
2 Shodno tome, sve što ste Vi izjavili u vezi sa događajima koji su se tamo
3 odigrali je iskaz iz druge ruke, zar ne?

4 O: Hoćete da kažete da nisam bio Srebrenici u trenutku kada je enklava
5 napadnuta?

6 P: Pa ja mislim da ste Vi tamo otišli - zaboravio sam - čini mi se 20.
7 jula.

8 O: Ja sam tamo bio 21. jula, a bio sam tamo i jednom ranije, u martu
9 1995. godine, kada je naš princ došao u posetu.

10 P: Vi se tamo niste nalazili između 1. i 20. jula, u vreme kada je
11 enklava pala i kada su se odigrali svi događaji s tim u vezi, zar ne?

12 O: Da, to je tačno.

13 P: Shodno tome, sve što ste nam ispričali o tim događajima, o svemu tome
14 šta se, zapravo, odigralo u samoj enklavi i oko nje, to je iskaz iz druge ruke,
15 zar ne?

16 O: Da, meni izgleda kao da je to jasno po sebi.

17 P: Vi ste zajedno sa svim ostalima dobijali zbrkane, različite izveštaje
18 u vezi sa tim šta se odigrava u enklavi tokom vremenskom perioda od ove dve
19 nedelje, zar ne?

20 O: Da, naravno. Ja sam dobijao uobičajene izvještaje Holandskog
21 bataljona, ali Holandski bataljon je i sam u to vreme raspolagao ograničenim
22 informacijama jer više nisu bili u mogućnosti da napuštaju bazu. Osim toga,
23 kolale su najrazličitije glasine, ali mnoge od njih nikada nisu potvrđene.

24 P: Kolale su glasine, Vi ste dobijali informacije i iz Armije BiH sa
25 kojom je UNPROFOR bio u dosta srdačnim odnosima. Slažete li se sa tim?

26

27

28

29

30

1 O: Nije postojala nikakva razlika između našeg odnosa sa Armijom BiH i
2 VRS-om.

3 P: Moje pitanje je, zapravo, bila jedna pejorativna opaska i mislim da
4 sam zaslužio odgovor koji sam dobio. Nisam, zapravo, to želeo da kažem. Da li se
5 slažete da ste dobijali informacije muslimanske strane u vezi sa tim šta se
6 događa u Srebrenici?

7 O: Ja mislim da ni Armija BiH u to vrijeme nije imala podataka o tome
8 što se točno u enklavi događalo. Jedino što se znalo za... za to, jer oni uopće
9 nisu tamo imali ljudi jer su svi iz enklave otišli.

10 P: Pokušat ću skratiti. Možda se Vi nećete složiti s time, ali
11 informacije su bile malobrojne i bile su zbunjujuće tijekom dva tjedna o kojima
12 ja pitam. Slažete li se?

13 O: Da, da, s time se u potpunosti s Vama slažem.

14 P: Nije nimalo sporno da Srebrenica nije bila demilitarizirana u julu
15 1995., drugim riječima, prije nego što je Vojska Republike Srpske napala
16 enklavu. Dakle, zona nije bila demilitarizirana?

17 O: Pa, ja bih Vam dao iznijansirani odgovor. Ona nije bila
18 demilitarizirana u onolikoj mjeri koliko smo mi to željeli.

19 P: Bilo je napada iz enklave na prostor izvan nje, zar ne? S vremena na
20 vrijeme... Izvolite.

21 O: Da, bilo ih je.

22 P: I uslijed nekih od tih napada došlo je do toga da su živote izgubili
23 civili srpske narodnosti, je li točno?

24 O: Mi nismo mogli kontrolirati informacije zato što Srbi nisu dopuštali
25
26
27
28
29
30

1 slobodu kretanja našim ljudima na njihovim prostorima, tako da je bilo dosta
2 teško te informacije provjeriti.

3 P: Jeste li Vi znali, na primjer, za napad na selo Višnjica 22.6.1995.
4 /u engleskom transkriptu: "26. juna 1995."/, kada je i samo selo spaljeno?

5 O: Toga konkretnoga slučaja se ne sjećam, ali u više navrata se govorilo
6 o napadima, odnosno Vojska Republike Srpske je više puta prijavljivala napada
7 /sic/ na srpska sela.

8 P: Da li biste se složili sa mnom da UNPROFOR nije bio spreman ništa s
9 tim u vezi učiniti?

10 O: Ne, s time se, u vezi s time se s Vama ne slažem. Mi smo svakako bili
11 spremni nešto učiniti, ali ako vam neka od zainteresiranih strana ne omogućuje
12 slobodu kretanja, onda, i ako nemate dovoljno goriva, ako zadržavaju gorivo koje
13 bi vam bilo potrebno, onda su i naše mogućnosti bile ograničene.

14 P: Dakle Vi kažete sljedeće: zbog toga što gorivo nije dolazilo u
15 enklavu, Vaš Nizozemski bataljon nije bio u mogućnosti izvršavati svoje zadatke,
16 što bi inače značilo dakle da bi oni u potpunosti demilitarizirali enklavu. Da
17 li Vi to tako kažete?

18 O: Ne, ne, niste me dobro razumjeli. Ono što sam ja rekao je sljedeće:
19 zbog nedostatka goriva i zbog ograničenja slobode kretanja mi smo svoj zadatak
20 mogli izvršiti samo djelomice, i to ne u onolikoj mjeri koliko smo htjeli.
21 Naravno, jesmo li mogli demilitarizirati zonu u cijelosti ako smo imali, da smo
22 imali goriva, o tome Vam nisam govorio.

23 P: Pritužbe Srba UNPROFOR-u, odnosno Srbi su se žalili UNPROFOR-u da
24 zona nije bila demilitarizirana, je li točno?

25 O: Da, i to u više navrata.

26

27

28

29

30

1 P: I ono što je značajno, UNPROFOR je znao da će Srbi vjerojatno s tim u
2 vezi nešto učiniti u dogledno vrijeme, zar ne?

3 O: Svakako ja Vam ne mogu ništa s tim u vezi sa sigurnošću kazati, ali
4 mogućnost je postojala. Ja sam rekao u više navrata ljudima iz VRS-a da bi sve
5 to moglo loše završiti i da su oni, zapravo, djelomice odgovorni za to, zato što
6 mi nismo u mogućnosti obaviti svoj posao.

7 P: Vi ste znali da, osim toga što Srbi tvrde da se iz enklave izvode
8 napadi i da u njima ginu civili, da su, odnosno vi, UNPROFOR, ste također znali
9 da su istočne enklave, i činjenica da one nisu bile demilitarizirane, oko sebe
10 držale zauzetima veliku, veliki broj ljudi, veliki broj pripadnika Vojske
11 Republike Srpske koji su trebali u drugim dijelovima Bosne, je li točno?

12 O: Da. Samo po sebi, samo postojanje enklava je, zapravo, bila činjenica
13 koja je zahtijevala veliki broj prisutnosti, veliku prisutnost određenih snaga
14 za jednu od strana u sukobu.

15 P: Mi znamo da to nije bilo iznenađenje za generala Smitha, a
16 pretpostavljam ni za Vas, kada je Vojska Republike Srpske otpočela s napadom na
17 enklavu.

18 O: Ne, mi smo očekivali tako nešto.

19 P: Ja bih sada htio s Vama pregledati dokument kojega smo počeli
20 ispitivati, pregledavati jučer. To je naime dokazni predmet 6D204. I Vi ćete se
21 prisjetiti da se radi o dokumentu generala Janviera upućenom, između ostalih,
22 gospodinu Annanu. Datum je 10.7. To je dnevni situacijski izvještaj koji
23 obuhvaća, kako sam jučer rekao, prilično detaljnu vojnu procjenu situacije u
24 Srebrenici. Molim Vas, pogledajmo petu stranicu ovoga dokumenta. Ja bih htio
25 malo podrobnije s Vama obraditi ovaj dokument.

26

27

28

29

30

1 Ustvari, prije toga... Molim Vas, oprostite. Prije toga bilo bi dobro
2 vratiti se na prvu stranicu samo kako bi sve bilo potpuno. Recite mi, je li ovaj
3 dokument poslan UNPROFOR-u?

4 O: Ne znam.

5 P: Mi vidimo ovdje popis kome je to poslano kao informacija. Bojim se da
6 je to stvarno UN-ov žargon i ja tu ne mogu pomoći. Možete li nam Vi kazati da li
7 je ovaj dokument upućen u Sarajevu?

8 O: UNPROFOR se ovdje ne spominje, ali moram priznati da ne znam tko,
9 kome je to sve poslano.

10 P: Dobro. Petu stranicu, molim Vas. Imamo sljedeću vojnu procjenu ovdje.
11 Počinje riječima: "Napadom na srebreničku enklavu vojska bosanskih Srba
12 vjerojatno želi postići sljedeće ciljeve." I ja Vam neću čitati sljedećih pet
13 točaka. Možemo ih svi za sebe pročitati, pretpostavljam.

14 O: Da, pročitao sam.

15 P: Tu se spominje nešto u vezi s Goraždom, a to je svakako... Bilo bi
16 možda dobro da pročitate i sljedeći odlomak, inače bi me mogli optužiti da
17 izvlačim stvari iz konteksta. U ovom dugom pasusu piše: "Međutim, za sada nema
18 naznake koje bi na to ukazivale." I kada dođete do dna stranice, gospodine
19 generale, ja ću zatražiti da se okrene sljedeća stranica.

20 O: Da.

21 P: Zatim imamo jedan odlomak u kojem piše da se ne očekuje da će vojska
22 bosanskih Srba zauzeti zaštićenu zonu.

23 O: Da.

24 P: I zatim piše - ja ću Vam pročitati: "Bosanski Srbi mogli bi
25
26
27
28
29
30

1 obustaviti svoje napredovanje ovisno o nekoliko uvjeta. Potpuna demilitarizacija
2 enklave bit će vjerojatno njihov najviši prioritet. To bi također služilo
3 njihovom glavnom cilju oslobađanja snaga koje se nalaze oko enklave."

4 Što se tiče autora ovoga dokumenta - njegov autor je, izgleda, general
5 Janvier, barem se njegovo ime nalazi na dokumentu - dakle, on je u to vrijeme
6 smatrao da su to ciljevi, da to tako misle ljudi iz VRS-a. Da li Vi to tako
7 shvaćate?

8 O: Da, da, to je procjena zapovjedništva generala Janviera.

9 P: Mi znamo da je do napada i došlo. Ja bih Vam ponovno htio citirati
10 ono što ste izjavili jučer na 29. stranici zapisnika. Vi ste rekli: "To su
11 blokadni punktovi, na nizozemskom također, južno od Srebrenice. Ponajprije,
12 njihova svrha je bila blokirati nadiruće srpske strane, i drugo, oni su
13 namjeravali stvoriti takvu situaciju da ukoliko oni nastave s prilazom
14 Srebrenici, da će se naći u situaciji da nemaju izbora nego napasti i Ujedinjene
15 narode.

16 O: Da, ja sam to tako rekao.

17 P: Drugim riječima, Nizozemski bataljon je namjeravao blokirati napad
18 VRS-a time što bi primorao VRS da napadne nizozemske vojnike, da li je točno?
19 Jeste li Vi to tako rekli?

20 O: Da. Može se i tako stvar protumačiti.

21 P: Vaši ljudi su se strateški postavili između VRS-a i bošnjačkih
22 boraca. To je točno, zar ne?

23 O: Ne, ne, oni su postavili između VRS-a i grada Srebrenice s ciljem...,
24 u kojem je bilo civilno stanovništvo.

25

26

27

28

29

30

1 P: Dobro. Pogledajmo dokument koji nam je na monitorima. Sljedeći pasus
2 kaže: "Armija BiH će nastaviti s nastojanjem blokade Nizozemskoga bataljona na
3 njihovim promatračkim punktovima ili na položajima ispred Armije BiH. To će
4 obuhvaćati i upotrebu sile." Oprostite, počet ću ponovo. "Oni ne mogu /prijevod
5 engleskog transkripta: "Oni mogu"/ se zajedno postaviti sa položajima UN-a da bi
6 ih koristili kao živi štit. To bi moglo izazvati reakciju vojske bosanskih Srba
7 uz opasnost po osoblje UN-a da se nađe uhvaćeno u unakrsnoj paljbi između obiju
8 zaraćenih strana. Armija BiH će vjerojatno pokušati zarobiti oružje i vozila
9 Nizozemskog bataljona kako bi kompenzirala to što nema dovoljno naoružanja."

10 To je ono što se i dogodilo, zar ne? VRS je htio doći do bošnjačkih
11 boraca. Vaši ljudi su se nalazili u sredini, a bošnjački borci su se željeli
12 približiti Vašim ljudima kako bi potakli VRS da napadne UNPROFOR, a ne bošnjačke
13 borce. Tako se dogodilo.

14 O: Uloga koju je UN imao u tom trenutku bila je da se pokuša zaraćene
15 strane razdvojiti, da ih, da se drže dalje jedni od drugih. Mi smo to u onolikoj
16 mjeri koliko je bilo moguće i učinili, i to moram priznati da smo bili samo
17 djelomice uspješni u tim nastojanjima zato što sa naših promatračkih punktova
18 smo mogli učiniti jako malo s tim u vezi.

19 P: Ali očigledno je da je UNPROFOR, UN, Vaši nizozemski vojnici, nisu
20 bili cilj VRS, zar ne, generale?

21 O: Ne, ja se tome najžustrije protivim jer ja ne razumijem zašto je
22 Vojska Republike Srpske pucala na promatračke punktove i napala ih.

23 P: Zar se bošnjački rovovi nisu nalazili u blizini nizozemskih položaja?

24 O: Ja nisam osobno bio u enklavi tako da ne znam točno gdje su se
25
26
27
28
29
30

1 nalazili bošnjački rovovi. To biste morali pitati pukovnika Karremansa.

2 P: Pretpostavljam da nam ne možete ni kazati da li je iz tih rovova
3 otvarana paljba prema pripadnicima Vojske Republike Srpske?

4 O: Ja ne mogu ni kazati da li su pripadnici Armije BiH... Ja znam da su
5 pripadnici Armije BiH pucali na VRS.

6 P: Ja Vama tvrdim da UNPROFOR nije bio neprijatelj VRS-a. Što Vi imate
7 na to za reći?

8 O: Da, možda je to službeni stav, ali unatoč tome, Vojska Republike
9 Srpske je napala UN.

10 P: Ja Vama tvrdim da oni zapravo nisu napali UNPROFOR, nego da su
11 napadali bošnjačke borce. Nijedan od Vaših ljudi nije ni poginuo, niti bio
12 ranjen od strane pripadnika Vojske Republike Srpske u napadu o kojem ste nam
13 govorili, je li točno?

14 O: Ja ne znam...

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo malo. Gospodine Thayer, izvolite.

16 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, to nije u
17 skladu sa dokazima koji su izvedeni u ovome suđenju. Mislim da se radi o potpuno
18 krivom predočavanju dokaza.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] O ovome smo razgovarali već ranije.
20 Dakle, pitanje je bilo postavljeno i odgovoreno na malo drugačije. Dopustite
21 svjedoku da sada odgovori na pitanje.

22 G. JOSSE: [simultani prevod]

23 P: Generale, molim Vas, odgovorite na pitanje?

24 O: Ja nemam nikakvih prigovora na to da odgovorim na ovo pitanje. Ja
25 sam, ja jedino, jedino našoj, našoj dobroj sreći pripisujem to što među
26 pripadnicima našeg bataljona, Holandskog bataljona, u tom trenutku nije bilo
27 žrtava, ali je činjenica da su i promatrački punktovi i oklopni transporteri

28

29

1 Nizozemskog bataljona napadnuti, odnosno da je na njih otvorena paljba od strane
2 pripadnika VRS-a, a ako Vi to... Ja bih to nazvao neprijateljskim činom.

3 P: Ja stvarno ne bih inzistirati na svemu ovome /sic/, ali, uistinu, je
4 stvarno bila čudna igra sudbine da je onaj nesretni vojnik koji je poginuo,
5 poginuo slučajno od toga što su na njega otvorili vatru bošnjački borci, zar ne?

6 O: Dobro, kakvo je Vaše pitanje?

7 P: Pa, ja Vas pitam da li je to slučajno? Da li je to čudna igra
8 sudbine?

9 O: Da, da, da, to je uistinu čudan događaj, tako bi ga mogao reći,
10 nazvati.

11 P: Ja bih se vratio sada na ono gdje sam počeo, a to je ukratko...
12 ukratka obrana dokaznog predmeta P2906. To je bilješka potpukovnika De Ruitera o
13 razgovoru s Vašim, sa svojim klijentom. I kako bih svima pomogao, zato što je
14 bilo jučer problema sa elektronskom sudnicom, sada imamo i odštampane primjerke
15 dokaznog predmeta 2374, koji je presretnuti razgovor kojega su snimili
16 Muslimani.

17 Ja sam Vam postavljao dosta pitanja o ovome jučer tako da se sada neću
18 ponavljati, ali na 76. stranici, za vrijeme mogega unakrsnog ispitivanja od
19 jučer, od sinoć, ja sam od Vas tražio da u ovome dokumentu navedete primjer
20 besmislica i laži za koje tvrdite da je general Gvero izgovorio. Vi ste rekli
21 sljedeće: "Svi navodi da vojnici UN nisu napadani, odnosno da ih se ne napada,"
22 sada dolazi važna riječ, "da ih ne napada Vojska Republike Srpske, nego
23 Muslimani. To je bes..., to je u cijelosti besmislica i laž."

24 Ono što je izvan svake sumnje je da su Vaši ljudi bili izloženi napadu
25 Muslimana. To nije bila laž, zar ne?

26 O: Nas je napala Vojska Republike Srpske, a ono što se kasnije dogodilo
27 je da su vojnici Armije BiH pokušali se izvući, da su, da su pokušali spriječiti

28
29
30

1 povlačenje vojnika UN-a, i to se dogodilo. A naravno je u tom trenutku i to,
2 takvom razvoju događaja bilo je, bilo je otvaranja paljbe po Nizozemskom
3 bataljonu.

4 P: Da li biste se složili da je Nizozemski bataljon napadnut od
5 Muslimana?

6 O: Ne. Ja to tako ne vidim. Sve dok je Nizozemski bataljon bio na
7 promatračkim punktovima, Muslimani nisu napadali nizozemske vojnike. Tek u
8 trenutku kada su htjeli napustiti te položaje, u tome su ih sprečavali
9 pripadnici Armije BiH.

10 P: Što se dakle Vas tiče, VRS je prema UNPROFOR-u postupao kao prema
11 neprijatelju i izvršio je napad na UNPROFOR? Vi to tako tvrdite?

12 O: Ja moram tu učiniti jednu razliku, jer, dakle, kada se govori o
13 napadu na promatračke punktove i o granatiranju na bazu, to je napad Vojske
14 Republike Srpske. S druge strane, ti vojnici UN-a koji su predali, koji su
15 predali svoje promatračke punktove su bili dobro tretirani od pripadnika VRS-a.

16 P: Molim Vas, pogledajmo dokazni predmet P33. Gospodine generale, ovo je
17 dokument general-majora Tolimira upućen predsjedniku Republike Srpske na znanje,
18 s isturenog komandnog mjesta /prijevod engleskog transkripta: "isturenom
19 komandnom mjestu"/ Drinskog korpusa, te generalima Gveri i Krstiću osobno. Molim
20 Vas, spustite malo do dna, a onaj dio koji govori o izvođenju borbenih operacija
21 oko Srebrenice, i tu piše: "U skladu s naredbom predsjednika Republike Srpske,
22 morate izreći, izdati naredbu da sve borbene jedinice koje sudjeluju u borbama
23 oko Srebrenice ponude maksimalnu zaštitu i sigurnost pripadnicima UNPROFOR-a te
24 civilnom muslimanskom stanovništvu. Morate podređenim jedinicama narediti da se
25 suzdrže od uništavanja civilnih ciljeva, osim ako nisu prisiljeni to učiniti
26 zbog jakog otpora neprijatelja, zabraniti spaljivanje stambenih objekata, a

27
28
29
30

1 prema civilnom stanovništvu i ratnim zarobljenicima postupati u skladu sa
2 Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949." Datum ovoga dokumenta je 9. juli
3 1995. Jeste li Vi taj dokument vidjeli ikada ranije?

4 O: Ne.

5 P: Vi dakle niste znali, pretpostavljam, da je Tolimir poslao ovu uputu?

6 O: Ne, nikako ne, jer ono što ljudi iz VRS-a su u tom trenutku radili
7 uopće nije bilo u skladu s onim što se govorilo.

8 P: No, Vi se slažete da je svrha napada Vojske Republike Srpske, odnosno
9 da napad VRS-a nije bio usmjeren prema UNPROFOR-u, nego je... Motiv za napad
10 nije imao nikakve veze s UNPROFOR-om, zar ne?

11 O: Kakvi su vjerojatni razlozi iza napada... Naime, prema očekivanju
12 bilo je da će Srbi nastojati, da će Srbi nastojati smanjiti teritorij enklave,
13 da će nastojati smanjiti enklavu, a da bi to učinili, morali su napasti
14 promatračke punktove UN-a. E sad, što se, zapravo, dogodilo i kako se dogodilo,
15 činjenica ostaje da su pripadnici UN-a, da su vojnici UN-a napadnuti od strane
16 Vojske Republike Srpske bez obzira na razloge.

17 P: I Vi ste dakle stekli sasvim jasan dojam u Vašem razgovoru od 11.
18 jula s Gverom da on laže kada Vam je rekao da VRS ne napada položaje UNPROFOR-a?

19 O: Da. Zar bi Vas iznenadilo ako dobivate poruke da se već četiri dana
20 napadaju položaji UN-a i da Vam netko govori da se to zapravo ne događa? Onda,
21 naravno, ako je tomu tako, možete shvatiti da sam bio jako skeptičan s tim u
22 vezi.

23 P: To je moguće, ali kao što vidimo u ovome dokumentu generala Janviera
24
25
26
27
28
29
30

1 Zagreb je svakako prevideo da će se to događati, i da... Vaš bataljon se i
2 našao u unakrsnoj paljbi između dvije zaraćene strane, ali, zapravo, nije bio
3 cilj napada zaraćenih strana. To ste morali shvatiti, zar ne?

4 O: Ali to ne mijenja činjenicu da nema opravdanja za napad na snage UN-
5 a. Činjenica da to očekujete, to ne predstavlja opravdanje.

6 P: Očito oko toga nećemo postići sporazum, ali htio bih Vam pokazati...
7 Mislim da ste upravo i Vi prihvatili ovo što sam sada rekao. Sada bih Vam htio
8 pokazati što je general Gvero uradio neposredno nakon tog razgovora.

9 Zamolit ću 6D207 da se pokaže na ekranu.

10 Sjećate se da ste već ovaj dokument gledali. Dakle to je taj razgovor
11 koji ste imali s mojim klijentom 11. jula u 16 sati i 15 minuta. Ovdje imate,
12 dakle, taj dokument u originalu i evo i prijevod. Datum je 11.7.1995. i rukom
13 upisano na desnoj strani stoji da je to primljeno u 17.35h tog dana, dakle sat i
14 pol nakon ovog Vašeg razgovora. Označeno je kao strogo povjerljivo. Dakle to je
15 upozorenje o tome kako će se postupati sa osobljem UNPROFOR-a u srebreničkoj
16 enklavi.

17 "U odnosu na ukupnu situaciji u toj enklavi..." Dakle tu stoji: "U
18 odnosu na cjelokupnu situaciju u enklavi Srebrenica, prateći reagovanje
19 odgovornih predstavnika UNPROFOR-a i svetskog javnog mijenja, u centru
20 interesovanja je odnos pripadnika Vojske Republike Srpske prema pojedincima i
21 snagama UNPROFOR-a u enklavi Srebrenica. U tom smislu Komanda Drinskog korpusa
22 će preko niže podčinjenih komandi obezbjediti krajnje korektan odnos prema

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pripadnicima UNPROFOR-a, našim gostima, i spriječiti bilo kakvo dejstvo i
2 provokacije snaga UNPROFOR-a u enklavi bez obzira na njihovo ponašanje. U
3 realizaciji dobijenog zadatka i postavljenog cilja /sic/, u ovom trenutku je
4 takav odnos prema snagama UNPROFOR-a od višestrukog značaja." Potpisao je
5 pomoćnik komandanta, general-major Milan Gvero.

6 Ovaj dokument ukazuje na ono što sam ja rekao i, zapravo, to i podupire
7 dakle, da general Gvero nije lagao kada je rekao da Vojska Republike Srpske nije
8 napadala položaje UNPROFOR-a. Da li biste se složili s tom...?

9 O: Ne, ja se nipošto s tim ne mogu složiti. Tokom četiri dana je svaki
10 dan dolazilo do pucnjave, odnosno pucalo se na položaje UNPROFOR-a. Dakle, ovo
11 što stoji ovdje na papiru je sasvim drukčije od stvarnih činjenica.

12 P: I ovaj dokument također ukazuje, zar ne... Zapravo, preformulirat ću
13 pitanje. Ovaj dokument ni na koji način ne ukazuje, niti ne podupire ono što ste
14 Vi rekli, Vašu tvrdnju da je ovaj čovjek Vama prijetio tek sat vremena prije
15 ovog dokumenta. On ovdje kaže da se sa UNPROFOR-om mora postupati sa najvećim
16 mogućim poštovanjem, zar ne?

17 O: Ponavljam, činjenice su se razlikovale od ovog, i ako je general
18 Gvero u svom razgovoru sa mnom meni rekao da ću ja biti odgovoran za ono što se
19 dogodi, što bude bilo sa civilnim stanovništvom, onda je negdje morala postojati
20 neka prijetnja po civilno stanovništvo, jer zašto bi inače on to govorio.

21 P: S time smo se bavili jučer i neću se sada ponovno upuštati u raspravu
22 o tome, ali ovo što je jasno iz ovog dokumenta je da je on uradio ono, dakle, da
23 je on poslušao ono što ste Vi rekli, da je pokušao nešto uraditi vezano za to,
24 zar ne?

25 O: Moguće je da je on to napisao i da je nešto pokušao napraviti, ali u
26 jednom momentu mi, kao UNPROFOR, nismo ništa od toga osjetili na vlastitoj koži.

27

28

29

30

1 Dakle, ja se zaista izvinjavam, ali ja sam zaista stekao potpuno drugu sliku
2 događaja od one koja se prikazuje u ovome što ovdje stoji napisano.

3 P: I Vaš utisak bio je... Vaš utisak se zasnivao na svim različitim
4 izvorima onih zbunjujućih informacija koje ste dobivali i Vašeg općeg stava da
5 svi članovi, svi pripadnici Vojske Republike Srpske moraju biti zli, negativci i
6 moraju biti protiv UNPROFOR-a. Dakle to je bio Vaš stav, generale Nicolai.

7 O: Vaša, vaša primjedba meni djeluje visoko, jako sugestivna i ja zaista
8 moram se njoj jako usprotiviti. Moje informacije u to vrijeme nisu bile
9 zbunjujuće ni na koji način. Mi smo prije govorili o tome kako smo dobivali te
10 različite, međusobno kontradiktorne informacije u danima nakon pada enklave, ali
11 do onog momenta do pada enklave te informacije nisu bile takve prirode i ja sam
12 stalno dobivao točne izvještaje od Holandskog bataljona i bio sam posebno dobro
13 informiran o tome što se događa. A što se tiče ovih predrasuda, odnosno
14 pristranosti, ja se zaista od toga moram distancirati zato što to nije bio
15 slučaj.

16 P: Mene ne zanima da li ste Vi imali kakvih predrasuda prema Vojski
17 Republike Srpske. Ono što ja Vama hoću reći, gospodine, je da ste Vi moga
18 klijenta gledali u istom negativnom svjetlu kojim ste gledali druge koji možda
19 su to zaista zasluživali, da vjerojatno, da možda, naprosto niste objektivni u
20 ovim stvarima o kojima ste svjedočili.

21 O: I tome se protivim. Mene ne zanima Vaš klijent, nego ono što mene
22 zanima, odnosno ono što je meni važno je to da je 11. jula bila iznesena jedna
23 prijetnja prema civilnom stanovništvu koje se nalazilo u i oko baze, i sve što
24 sam ja pokušao uraditi je imalo za cilj da se izbjegne taj pokolj.

25

26

27

28

29

30

1 P: I upravo ste zato njega prikazali u istom takvom negativnom svjetlu.
2 Ta prijetnja je možda zaista bila izrečena. Vi ste došli ovdje pred ovaj Sud, Vi
3 ste njemu pripisali tu tvrdu, tu prijetnju. Pokazao sam Vam dokumente i rezultat
4 je taj da morate priznati da niste ovdje došli sa jednim korektnim, fer odnosom
5 prema njemu, prema generalu Gveri.

6 O: Moram ponoviti ono što sam već prije rekao, ali ne bismo s time ništa
7 više postigli.

8 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, možete li nam, molim Vas, dati
9 nekoliko momenata. Ja znam da bi general Gvero morao, se želio obratiti
10 gospodinu Krgoviću i možda ću se onda ja ponovno obratiti Sudskom vijeću, ako
11 mogu, nakon toga.

12 [Branitelj se savjetuje s optuženim]

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da je već, već nam je dug dan.

14 G. JOSSE: [simultani prevod]

15 P: Evo, rečeno mi je da Vam postavim ovo pitanje. Znam da smo se time
16 već bavili jučer, i ako je potrebno, ja ću Vam pokazati opet te dokumente.
17 Mislim da, zapravo, imate na papiru tu presretnutu, presretnuti razgovor, ali Vi
18 ste jučer priznali da ne postoji nikakva prijetnja koja bi bila eksplicitno
19 izrečena u toj presretnutom razgovoru da se granatira baza u Potočarima /sic/. O
20 tome nema dvojbi, zar ne?

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Mislim da je ovo pitanje već
22 postavljeno i na njega je dobiven odgovor.

23 G. JOSSE: [simultani prevod] Da, tako je, časni Sude, ali, evo, dobio
24 sam neke upute vezano za to pitanje.

25 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, onda izvolite nastavite.

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod]

2 P: Ne želim da ponavljam onu bitku koju smo vojevali jučer, gospodine
3 generale. Zamoljen sam da Vam postavim ovo pitanje. Da li slažete s ovim što sam
4 sada rekao?

5 O: Pa, mogu se vratiti na ono što sam rekao jučer. Mi smo vidjeli iz tih
6 razgovora da general Gvero nije doslovce rekao u tom telefonskom razgovoru da će
7 pucati na bazu i okolne dijelove. On je spominjao opasnost po civilno
8 stanovništvo ili posljedice po civilno stanovništvo, i to, u sklopu sa onom
9 prijetnjom da bi se na civilno stanovništvo pucalo ako ne prekinemo sa zračnim
10 napadima, je nas dovelo do toga da prekinemo sa napadima iz zraka. Ja priznajem
11 da nije jasno da je to general Gvero rekao iz ovog tu transkripta. To se ne
12 vidi.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu, to je dosta. Mislim da smo
14 sasvim dovoljno čuli o tome.

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Samo trenutak, časni Sude, ako mogu samo na
16 trenutak se posavjetovati.

17 I Vijeće će rado čuti da sam završio sa svojim unakrsnim ispitavanjem.
18 Zahvaljujem se svjedoku.

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala. Gospodine Sarapa, Vi niste
20 potvrdili jučer da nemate nikakvih pitanja u unakrsnom ispitivanju za ovog
21 svjedoka. Da li je to tako? Nemate, dakle, pitanja?

22 G. SARAPA: Ja sam rekao da ću možda imati najviše deset minuta, međutim
23 bit će kraće. Bit će samo jedno pitanje.

24

25

26

27

28

29

30

1 Unakrsno ispituje g. Sarapa:

2 P: Dobar dan, gospodine generale. Ja sam advokat Đorđe Sarapa i branim
3 generala Pandurevića. Imam za Vas samo jedno pitanje, kao što ste čuli.

4 Vi ste u svojoj izjavi datoj Tribunalu, od 18. novembra 1996., rekli -
5 ja ću Vam citirati engleski tekst - [simultani prevod] "11. jula bio sam
6 informisan, odnosno informisao sam holandskog ministra odbrane o planiranim
7 vozilima i o našoj nameri da se poslužimo kamionima UNPROFOR-a i on se sa tim
8 saglasio."

9 Vi i sad stojite kod ovoga?

10 O: Ja sam razgovarao sa ministrom samo o našoj nameri da evakuišemo
11 civilno stanovništvo. Ja sa njim nisam razgovarao o tome kako bismo to postigli.

12 P: Izvinjavam se. U transkript je pogrešno ušlo. Možda možemo pokazati
13 da svjedok pročita neposredno. To je dokazni predmet 6D153, strana 13. Nije
14 tačno prevedeno.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, ovo je na engleskom. Kako onda može
16 biti prijevod?

17 G. SARAPA: Ovdje stoji, ovdje stoji: "*of the planned vehicles*"
18 /prijevod: "planiranih vozila"/, a u tekstu engleskom koji sam ja pročitao:
19 [simultani prevod] "11. jula informisao sam holandskog ministra odbrane o
20 planiranoj evakuaciji i našoj nameri da se poslužimo kamionima UNPROFOR-a, i on
21 se sa tim saglasio."

22 SVJEDOK: [simultani prevod] Ministar je rekao da se saglasio sa namerom
23 da se evakuiše civilno stanovništvo, a da će UNPROFOR pružiti pomoć s tim u
24 vezi, ali u trenutku kada sam razgovarao sa ministrom odbrane, čak ni ja nisam
25 znao kojim ćemo se sredstvima radi toga poslužiti.

26 G. SARAPA: Hvala, dovoljno. Nemam više pitanja.

27

28

29

30

1 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Sarapa.

2 Gospodine Thayer, nameravate li dodatno da ispituujete?

3 Izvolite, gospodine Lazareviću.

4 G. LAZAREVIĆ: [simultani prevod] Ja nemam nameru unakrsno da ispitujem
5 svedoka, samo želim da pomognem gospodinu Sarapi. U dva navrata on je pomenuo
6 datum 11. juli, a to nije ušlo u transkript.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Hvala Vam. Ali da li to utiče
8 na Vaš odgovor, generale? Kada Vam je gospodin Sarapa postavio pitanje, on je
9 očigledno govorio o 11. julu. To, međutim, nije ušlo u transkript, pa bismo
10 želeli da znamo da li bi Vaš odgovor glasio drugačije.

11 SVJEDOK: [simultani prevod] Pa, mislim da ne bih. Razgovor sa Odbranom,
12 sa Ministarstvom odbrane odigrao se oko 5 ili 5.30h popodne 11-og, i mi smo
13 isključivo razgovarali o nameri da se izvrši evakuacija i o pomoći UNPROFOR-a u
14 vezi sa tom evakuacijom, jer je to bila važna odluka. Ministar se sa tim
15 saglasio, a ja lično nisam imao nikakvu predstavu o tome kako ćemo dalje
16 postupiti. I to je odgovor koji sam ja dao na pitanje.

17 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala i hvala Vama, gospodine
18 Lazareviću. Gospodine Thayer, nameravate li da sprovedete dodatno ispitivanje?

19 G. THAYER: [simultani prevod] Da.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Koliko će potrajati?

21 G. THAYER: [simultani prevod] Mislim, ukoliko napravimo pauzu u 12.30,
22 mislim da ne bih bio u stanju da završim.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Rekao bih da mi treba 20 minuta, možda pola sata. Pokušaću da budem što
2 je sažetiji moguće.

3 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite.

4 Ponovno ispituje g. Thayer: [simultani prevod]

5 P: Dobar dan, gospodine generale.

6 O: Dobar dan.

7 P: Vi ste svedočili da ste tokom napada bili u kontaktu, između ostalog,
8 i sa pukovnikom Frankenom, zamenikom pukovnika Karremansa. Sećate li se toga?

9 O: Da. Zavisilo je sve od toga ko bi se javio na telefon, ali ja jesam
10 razgovarao sa majorom Frankenom u više navrata.

11 P: A da li se sećate da ste dobili bilo kakve informacije od majora
12 Frankena u vezi sa tim da je on dobio informacije da su pripadnici mirovnih
13 snaga UN-a ranjeni tokom napada VRS-a na osmatračnice?

14 G. JOSSE: [simultani prevod] Ovo je sugestivno pitanje.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U pravu ste. Molim Vas da izbegavate
16 sugestivna pitanja, jer u protivnom će doći do prigovora, a znate kakva ja naša
17 praksa.

18 G. THAYER: [simultani prevod]

19 P: Da li se sećate da ste dobili bilo kakve informacije od majora
20 Frankena u vezi sa bilo kojim povredama, ranjavanjima koje su pretrpeli
21 pripadnici mirovnih snaga Holandskog bataljona tokom operacije?

22 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Josse, izvolite.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, ponovo je pitanje sugestivno. Pitanje
2 bi trebalo da glasi: da li ste dobili bilo kakve informacije od majora Frankena,
3 a ako jeste, kakve su to informacije.

4 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, u pravu ste.

5 G. THAYER: [simultani prevod] Da, ali ovo je pitanje na koje se odgovara
6 sa "da" ili "ne", i on je rekao, on je već odgovorio na to.

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Da, ali to jeste bilo sugestivno
8 pitanje zato što ste Vi ubacili to ranjavanje u samo pitanje. Da ste ga
9 postavili onako kako je to branilac Josse sugerisao, onda bi bila stvar
10 drugačija. U svakom slučaju, radi zapisnika, gospodine Josse i gospodine Thayer,
11 pošto transkript mora verno da odražava sve što je rečeno, ja sam jasno čuo da
12 je svedok odgovorio "ne" na pitanje, a to nije ušlo u transkript.

13 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, ja bih bio veoma zadovoljan ukoliko bi
14 to ušlo u transkript.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Vi potvrđujete da je to bio Vaš
16 odgovor, zar ne generale?

17 SVJEDOK: [simultani prevod] Jedini izvještaj koji sam ja dobio o
18 ranjavanju pripadnika Holandskog bataljona odnosio se, zapravo, na pogibiju
19 vojnika Renssena.

20 G. THAYER: [simultani prevod]

21 P: Sada bih Vam, generale, skrenuo pažnju na izvještaje koje ste
22 dobijali, a naročito 6. i 7. jula. Postavljena su Vam određena pitanja u vezi sa
23 nivoom aktivnosti tokom ova dva dana, a naročito kada je reč o žrtvama do kojih
24 je došlo tokom dva dana. Želeo bih da Vam predočim neke izveštaje vojnih
25 posmatrača UN-a. Morat ćemo da ih stavimo na grafoskop. Svi ovi dokumenti su već
26 ranije objelodanjeni braniocima. Tražit ćemo brojeve po spisku 65ter za sve
27 izveštaje Vojnih posmatrača UN-a. Ovo je u vezi sa pukovnikom Kingorijem, koji

28
29
30

1 uskoro treba da svedoči, a Pretresno veće je već to dalo dozvolu da se on doda
2 na naš spisak svedoka po pravilu 65ter.

3 Radi zapisnika, ja ću generalu Nicolaiu predočiti dokumente 00527524 do
4 7526. Vidite li ovaj dokument pred sobom?

5 O: Da, vidim.

6 P: Možemo da vidimo da je datum 6. juli, a odnosi se na period od jednog
7 minuta posle ponoći do 20.00h 6. jula. Je li to tačno, generale?

8 O: Tako je.

9 P: Ustvari, saznao sam da mi već imamo broj za ovaj dokument po spisku
10 65ter i to je 490.

11 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala Vam za to pojašnjenje.

12 G. THAYER: [simultani prevod]

13 P: Sada ćemo pogledati samo dno ove stranice. Vidite li ovaj deo gde
14 piše: "Srebrenički tim je izvestio o ofanzivi vojske bosanskih Srba, koja je
15 počela i traje unutar enklave, kao što je prijavljeno. Vojska bosanskih Srba se
16 koristila tenkovima, artiljerijom, minobacačima, raketama i teškim mitraljezima,
17 a za metu je uzela Holandski bataljon, odnosno njegovu komandu, osim toga,
18 Banderu, odnosno trougao Bandera, osmatračnice Holandskog bataljona." I tu piše
19 "U" i "S", je li to tačno? Da li to znači "jug"?

20 O: Da, tačno. To znači "jug".

21 P: "Osim toga, takođe je gađano grad Potočari, zatim grad Srebrenica.
22 Najmanje 250 artiljerijskih metaka i metaka iz minobacača je dosada zabeleženo.
23 Tim Vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija potvrdio je da je poginulo dva lica i
24 ima šest ranjenih, koji su odvedeni u bolnicu. Holandski bataljon je prijavio da
25 su se rakete od 620 milimetara, da su pale u blizini njihove baze. Samo su dve

26

27

28

29

30

1 eksplodirale u 3.30h 6. jula. Granatiranje okolnog područja, međutim, nastavilo
2 se do otprilike 16.00h 6-og..." Sad treba da pređemo na sledeću stranicu: "... i
3 došlo je do civilne žrtve koje su do sad zabeležene." Idemo sada malo dalje:
4 "14.50h, došlo je do neposrednog granatiranja ove osmatračnice, a granatiranje
5 je izvršila četa koju je držala vojska bosanskih Srba.

6 Generale, kako se ove informacije poklapaju sa informacijama koje ste Vi
7 dobijali, između ostalog, iz komande Holandskog bataljona.

8 O: Ovo se u potpunosti poklapa sa izveštajima koje je upućivao Holandski
9 bataljon.

10 P: Završili smo sa ovim dokumentom. Želeo bih sad da Vam predočim drugi
11 izveštaj Vojnih posmatrača UN-a.

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Josse.

13 G. JOSSE: [simultani prevod] Moj argument glasi da bi u najmanju ruku
14 trebalo pitati svedoka da li je već ranije video ovaj dokument.

15 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa...

16 G. JOSSE: [simultani prevod] Ukoliko se Pretresno veće ne slaže sa mnom,
17 ja neću navaljivati.

18 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Pa, to je nešto o čemu odluku treba da
19 donese osoba koja vodi ispitivanje, u ovom slučaju dodatno ispitivanje.

20 Ta osoba može da smatra da pitanje nije relevantno. Ukoliko pak smatrate
21 da to jeste nešto relevantno, što treba ustanoviti, onda postavite pitanje, a
22 ako ne, idemo dalje.

23 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, ja ću samo nastaviti dalje i
24 pokušati da završim šta je pre moguće.

25 P: Sada Vam predočavam dokument koji je označen kao 00527527, pa do
26 broja

27

28

29

30

1 7532, po spisku 65ter 491.

2 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Sačekajte, generale.

3 G. JOSSE: [simultani prevod] Ja ću na ovaj način opširnije da izradim
4 svoju argumentaciju i svoj prigovor. Ukoliko moj kolega želi da postupi na ovaj
5 način, po mom mišljenju, to je, ustvari, jedan oblik sugestivnog postavljanja
6 pitanja. Ja lično ne bih imao nikakvog prigovora ukoliko bi on najpre pitao
7 svedoka čega se on seća o informacijama koje je dobijao, pa da mu se onda
8 predoči dokument, ali realno govoreći, ovo je, zapravo, postavljanje sugestivnih
9 pitanja u prikrivenoj formi.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer?

11 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, moj kolega je doveo u pitanje
12 sećanje ovog svedoka, osporio ga kada je reč o određenim događajima: da li je
13 bilo žrtvi, da li je..., kog dana je došlo do određenih aktivnosti, da li je
14 određenog dana uopšte došlo do nekih aktivnosti - i ja smatram da je sasvim
15 primereno da mu se na ovaj način predoče ovi dokumenti.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Onda Vas molim da na odgovarajući način
17 predstavite svaki dokument svedoku, i mislim da ću opovrgnuti /prijevod
18 engleskog transkripta: "vratiti se na"/ ono što sam ranije rekao. Mislim da bi
19 bilo primerenije da pitate svedoka da li mu je dokument poznat i da li mu je bio
20 poznat u predmetno vreme, a onda možete da nastavite kada to jednom obavite.

21 G. THAYER: [simultani prevod]

22 P: Gospodine, vidite li ovaj dokument pred sobom? Da ponovim, ovo je
23 dokument 491 po spisku 65ter. Zamolio bih Vas da pogledate prvu stranicu. Možete
24 li da kažete Sudu o čemu je ovde reč? Šta je ovaj dokument?

25 O: Ovo je dnevni izvještaj o stanju iz Sektora severoistok, iz Tuzle.

26

27

28

29

30

1 P: Tokom obavljanja svojih dužnosti, da li Vama ili Vašem štabu
2 prenošena ova vrsta informacija?

3 O: Da. Štab je dobijao izveštaje poput ovih svakodnevno i na osnovu toga
4 pripremana su referisanja za komandanta i druge članove štaba.

5 P: Da li su podaci sadržani u ovim izveštajima, da li bi oni bili
6 preneti Vama ukoliko je Vaše osoblje smatralo da je to dovoljno bitno?

7 O: Moglo je do toga da dođe kako bi se razgovaralo o određenoj
8 situaciji.

9 G. JOSSE: [simultani prevod] Sugestivno pitanje. Ulažem prigovor.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer.

11 [Sudije vijećaju]

12 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Moramo ozbiljno po ovome da
13 porazmislimo, gospodine Josse. Idemo sada na pauzu. Zapravo, mislim da možemo da
14 nastavimo, ali svakako sad idemo na pauzu.

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, ja svakako ću rado popiti kafu.

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

17 ... Početak pauze u 12.31h

18 ... Sjednica nastavljena u 12.58h

19 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.

20 Izvolite, sedite.

21 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, izvolite.

22 G. THAYER: [simultani prevod]

23 P: Generale, molim Vas da nam samo opišete kako bi informacija opisana u
24 ovoj vrsti izveštaja o stanju doprla do Vas.

25 O: Da, u sastavu dužnosti načelnika štaba, na osnovu izveštaja iz
26
27
28
29
30

1 različitim sektora, bila bi pripremljena opšta ocena za čitavo područje Bosne i
2 Hercegovine. Pošto sam kao načelnik štaba bio delimično odgovoran za ove
3 izveštaje, moj zadatak je bio da proverim da li je sveukupni izveštaj u skladu s
4 onim o čemu je izveštavano iz različitih sektora, tako da bih ja pročitao takve
5 izveštaje.

6 P: Da pogledamo drugu stranicu ovog izveštaja, molim. Zanima nas pasus
7 prvi. To je deo u kojem piše: "Baza Potočari je bila meta nekoliko puta tokom
8 dana. Osmatračnica Foxtrot je pogođena sa nekoliko tenkovskih metaka, a to je
9 izazvalo veliku štetu na samu osmatračnicu. Nije prijavljeno, nisu prijavljene
10 žrtve Ujedinjenih nacija u srebreničkoj enklavi. Udar iz artiljerije ubio je
11 civila i povredio jednog dečaka." Gospodine, da li se sećate da ste primili bilo
12 kakve informacije u vezi sa posmatračkim mestom Foxtrot, odnosno da je on
13 pogođen sa nekoliko hitaca iz metka i da je to proizvelo štetu koja je ovde
14 opisana? Sećate li se da ste dobili bilo kakve konkretne informacije ove vrste?

15 O: Da, to sam dobio.

16 P: A sećate li se bilo kakvih pojedinosti u vezi sa tim da li ste dobili
17 izveštaje o hicima iz artiljerije od kojih je nastradao jedan civil i ranjen
18 jedan dečak? Znam da se to dogodilo pre 12 godina, ali sećate li se da ste
19 konkretno ovu informaciju dobili?

20 O: Pa, ne sećam se svih pojedinosti u vezi sa tom informacijom, ali
21 je... Ja sam pročitao sve izveštaje o stanju, pa sam sigurno i taj pročitao u to
22 vreme. Naravno, ja ne mogu da se setim svakih pojedinosti i svakog pojedinog
23 izveštaja o stanju.

24 P: U redu. Želeo bih da pređemo na sledeći dokument; ERN broj glasi
25 00527533 do 7535. Dakle, završili smo sa ovim prethodnim dokumentom. Broj je 492
26 po spisku 65ter. Ja imam primerak na papiru, ukoliko je Vama, generale, tako
27 lakše da pročitate.

28
29
30

- 1 O: Da, to bi bilo zgodno. Hvala Vam.
- 2 P: Prepoznajete li ovu vrstu dokumenta, gospodine?
- 3 O: Samo trenutak, molim. Želeo bih da pogledam o čemu je ovde reč.
- 4 P: Slobodno.
- 5 O: U redu, video sam. Ovo je dnevni izveštaj o stanju Vojnih posmatrača
- 6 Ujedinjenih nacija iz komanda Sektora severoistok.
- 7 P: Budite ljubazni pa opišite Pretresnom veću liniju komandovanja Vojnih
- 8 posmatrača UN-a i kako se to uklapalo u liniju komandovanja UNPROFOR-a, kada je
- 9 reč o izveštavanju. Mislim da nas to najviše zanima.
- 10 O: Da, Vojni posmatrači UN-a su izveštavali svakom nivou unutar
- 11 UNPROFOR-a, odnosno bilo je vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija na svakom nivou
- 12 UNPROFOR-a. UNPROFOR iz sektora referisao je načelniku Vojnih posmatrača u
- 13 Sarajevu, a načelnik Vojnih posmatrača bi onda referisao načelniku Vojnih
- 14 posmatrača u Zagrebu. Na taj način su prikupljane informacije i iznošene ocene.
- 15 P: A na koji način bi podaci u kojim su raspolagani Vojni posmatrači
- 16 bile prenete Vama, generale?
- 17 O: Izveštaji Vojnih posmatrača upućivani su u operativni... u operativno
- 18 odeljenje. Operativno odeljenje je to koristilo kao dodatne informacije uz
- 19 izveštaje koje su dolazile od komandanata jedinica. Dakle to je bila dopuna
- 20 izveštajima koji su stizali iz jedinica.
- 21 P: Dokument koji mi trenutno sada gledamo nosi datum 7. juli. Vidite li
- 22 to, gospodine?
- 23 O: Da.
- 24 P: Koje vreme prekriva ovaj konkretni izveštaj, ako to možete da nam
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 kažete?

2 O: Da. Izveštaj se odnosi na 7. juli od ponoći do 8 uveče.

3 P: Moj kolega Vam je postavio određena pitanja u vezi sa tim šta se
4 jeste, a šta se nije događalo 7. jula kada je reč o napadu VRS-a. Ja bih Vam
5 postavio neka konkretna pitanja o ovom izveštaju koji se odnosi na to vremensko
6 razdoblje. Vidite li tačku 3, gde piše: "Vojne informacije"? I tu možemo da
7 pročitamo sledeće: "Holandski bataljon izveštava da je došlo do teškog
8 granatiranja oko njihove baze u Potočarima i shodno tome tri čoveka su povređena
9 i Lekari bez granica su ih odveli u bolnicu." Da li to vidite?

10 O: Da, vidim.

11 P: Vojni posmatrači su to potvrdili. Oni izveštavaju o još granatiranja
12 u 15 časova. "Tri mine su sle..., granate su sletele u Srebrenicu i povredile
13 dva čoveka. Jednu /sic/ je pokupila naša patrola, a drugu /sic/ Lekari bez
14 granica. Međutim, čovek je poginuo, umro pri dolasku u bolnicu." Osim toga,
15 "naneta je velika šteta zgradama uprkos tome što je broj žrtava mali".

16 Gospodine, sećate li se da ste dobili ove informacije 7-og?

17 O: Da, da. Dobijali smo ove izveštaje svakodnevno.

18 P: Sada bih Vam skrenuo pažnju na drugu stranicu i nadovezao bih se sa
19 još jednim pitanjem. Pod tačkom C, sažetak sastanaka...

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Josse.

21 G. JOSSE: [simultani prevod] Kada imamo na umu na koji način je gospodin
22 Thayer objasnio ovaj smer dodatnog ispitivanja na stranici 46 /u engleskom
23 transkriptu: "64"/, redovi od 12 pa nadalje, zar on ne sprovodi,

24

25

26

27

28

29

30

1 ustvari, unakrsno ispitivanje svog vlastitog svedoka, jer ja sam jednostavno
2 svedoku predočio njegovu vlastitu izjavu, a on ustvari pokušava sada da uništi
3 kredibilitet svog vlastitog svedoka. Ukoliko on kaže da ovaj čovek nije
4 verodostojan u skladu s prethodnom odlukom Pretresnog veća, onda, naravno, ima
5 pravo to da učini, ali onda je neophodno da se to otvoreno i izjavi.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Želite li da komentarišete?

7 G. THAYER: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da nije neophodno da
8 komentarišem verodostojnost ovog svedoka. Mislim da je sećanje ovog svedoka, da
9 je to bilo dovedeno neposredno u pitanje, i ja imam pravo da se na to nadovežem
10 i da vidim da li to na ovaj ili onaj način utiče na njegovo pamćenje. To će biti
11 moje konačno pitanje nakon što pogledamo drugu stranu ovog dokumenta.

12 G. JOSSE: [simultani prevod] Mogu li da kažem o čemu se tačno radi? Kada
13 je reč o ovom dosta ograničenom pitanju o 7. julu, ova konkretna linija dodatnog
14 ispitivanja mora da se osloni na unakrsno ispitivanje. Neophodno je da moj
15 kolega donese odluku u vezi sa tim, ili on treba da izjavi da ima nameru da
16 ospori verodostojnost svedoka u skladu sa smernicama koje je dalo Pretresno
17 veće, ili nema pravo da ispituje na ovakav način. Ne može i jedno i drugo.

18 [Sudije vijećaju]

19 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Doneli smo odluku većinom glasova. Mi
20 ne smatramo da gospodin Thayer unakrsno ispituje svedoka ili pokušava da ospori
21 verodostojnost svog vlastitog svedoka. To je mišljenje većine. Smatramo da
22 gospodine Thayer pokušava da osveži pamćenje svedoka i da vidi može li on da se
23 seti dodatnih pojedinosti koje bi predstavljale objašnjenje za njegov raniji
24 iskaz. Prema tome možete da nastavite.

25

26

27

28

29

30

1 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala, časní Sude. Molio bih da se
2 spustimo u samo dno stranice na engleskom.

3 Hvala Vam. I morat ćemo da pogledamo sledeću stranicu na B/H/S-u kako bi
4 se takođe video relevantni deo.

5 P: Pod podnaslovom "Komentari tima Vojnih posmatrača" - to je otprilike
6 na trećini pasusa - tu piše "Komentar ekipe Vojnih posmatrača". Vidite li taj
7 deo? To je pri dnu pasusa C1.

8 O: Da, da, vidim to.

9 P: "Čini se da se ofanziva VRS-a uporno pojačava. Šta god da su im
10 ciljevi, čini se da im je koncentracija usmerena na civilne ciljeve u gradu
11 Srebrenica i u Potočarima. Ima nekoliko civilnih žrtava i načinjena je
12 neprocenjiva šteta na civilnim objektima."

13 Generale, moje pitanje je jednostavno. Vi ste izjavili da je, koliko se
14 Vi sećate, 7. juli bio relativno miran dan - i Vi ste se izrazili na neki sličan
15 način - i s obzirom na to, upozorenje u kojem se opisuje granatiranje 7-og nije
16 tačno. Ja bih želeo da vidim da li se Vi i dalje prisećate ovoga na isti način
17 kada ste videli ovaj dokument ili i dalje izjavljujete isto.

18 O: Ostajem pri onome što je navedeno u mojoj izjavi. Sve je relativno.
19 Nije prolazio ni jedan jedini dan bez ikakvih incidenata, ali kada se uporedi sa
20 onim što se odigralo 6-og ili 8-og, 7. je bio nešto mirniji dan.

21 P: U redu, generale. Predočio bi Vam poslednji izveštaj. On nosi ERN
22 broj 00527573 do broja 7577, a to je broj 506 po spisku 65ter. Najpre ćemo
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pogledati drugu stranu ovog dokumenta. Gospođa Stewart me obavestila da je ovaj
2 dokument, zapravo, podeljen tako da ova druga stranica nosi broj 507. Izvinjavam
3 se zbog greške. Ja ponovo imam odštampani primerak, ukoliko Vama to više
4 odgovara, generale.

5 O: Hvala.

6 P: Generale, koji datum i vreme nosi ovaj izveštaj Vojnih posmatrača?

7 O: 11. juli, 14.15h.

8 P: Mislim da je potrebno da pogledate sledeću stranicu. Vidite li neke
9 brojeve. Tako je. Dakle odgovarajući broj bi trebalo da bude 00527574 pošto je
10 ovaj dokument bio podelen.

11 Dakle na ovom izveštaju Vojnih posmatrača, koji je datum i koje je vreme
12 navedeno?

13 O: 11. juli, 16.20h.

14 P: Generale, u ovom izveštaju piše sledeće: "U ovom trenutku broj
15 izbeglica i ranjenika koji pristižu se više ne može izbrojati. Smatramo da je
16 već do sada došlo ukupno 20 hiljada izbeglica u bazu Holandskog bataljona u
17 Potočarima i da broj uporno raste. Od našeg poslednjeg izveštaja granatiranje se
18 i dalje nastavlja uprkos zračnim udarima. Grad se sada nalazi u rukama vojske
19 bosanskih Srba i poslednji ultimatum koji je uputila BSA je da ukoliko se
20 nastavi za zračnim udarima, da će sve unutar enklave biti bombardovano,
21 uključujući UNPROFOR i druge organizacije UN-a."

22 E sad, mislim da svi možemo da se složimo da ste Vi prvi razgovor sa
23 generalom Gverom vodili 11. jula, ili u 16.15h, ili 16.10h, u zavisnosti od toga
24 da li se oslanjamo na beleške pukovnika De Ruitera ili na razgovor koji su
25 presreli Muslimani. Moje pitanje glasi ovako: da li Vam je ovaj dokument od bilo
26 kakve pomoći da se prisetite u kom ste trenutku dobili informacije u vezi sa

27

28

29

30

1 nizom izbeglica koje su pristigle u bazu Potočari?

2 O: Da. Ovaj izvještaj u svakom slučaju potvrđuje informacije koje su se,
3 koje smo ranije dobili, koje sam ranije dobio usmeno.

4 P: Sjećate li se jeste li Vi tu informaciju o posljednjem ultimatumu
5 dobili priloženu uz izvještaj Vojnih promatrača UN-a?

6 O: Ja sam jučer rekao da se više ne sjećam točno kako je ta poruka do
7 mene došla, ali ova poruka je vrlo vjerojatno bila, bilo usmeno ili pismeno,
8 proslijeđena našoj komandi.

9 P: Dobro, generale. Mi smo završili s ovim dokumentom. Ima još samo
10 nekoliko pitanja. Kada je istražitelj Tužiteljstva ovoga Suda s Vama vodio
11 razgovor u jesen 1996., sjećate li se što ste Vi tom prilikom točno njemu kazali
12 o Vašem razgovoru s generalom Gverom u 16 sati i 15 minuta 11. jula?

13 O: To vjerojatno piše u mojoj izjavi svjedoka. Ja se ne sjećam napamet
14 što je bilo jer je prošlo puno vremena od toga razgovora.

15 P: Pogledajmo onda taj dokument. To je dokazni predmet 6D153, a dokument
16 ćemo pogledati na 13. stranici u verziji na engleskom jeziku, a ono što nas
17 zanima u verziji na B/H/S-u počinje na 12. stranici, a nastavlja se onda odmah
18 na 13-oj. Na vrhu stranice na engleskom jeziku.

19 Piše: "U 16 sati i 15 minuta 11. jula razgovarao sam s generalom Gverom
20 iz Glavnoga štaba VRS-a. Za vrijeme toga razgovora sam objasnio zašto se služimo
21 zračnim snagama. General Gvero je poricao da napadaju položaje UNPROFOR-a te je
22 tražio da obustavimo odmah zračne napade. Ja sam mu odgovorio da ćemo napade
23 obustaviti tek kada prestanu napadati enklavu i kada se povuku. On je rekao da

24

25

26

27

28

29

30

1 ne može i da ne mora ništa zaustavljati zato što se ne napada ni UNPROFOR, niti
2 civilno stanovništvo. Zaprijetio mi je rekavši da ću ja biti odgovoran za sve
3 daljnje događaje, za sudbinu mojih ljudi i civilnoga stanovništva Srebrenice."

4 Generale, jeste li Vi to kazali istražitelju 1996.?

5 O: Da, to bi trebalo biti jasno. Ja sam i... Ja sam tu izjavu i potpisao
6 kako bih potvrdio njezinu autentičnost.

7 P: Stojite li pri toj izjavi i danas?

8 O: Da, i ona je u skladu sa svime što sam do sada govorio.

9 P: Ja bih Vam pokazao, odnosno ja bih Vas... Ja bih Vam postavio,
10 zapravo, još jedan niz pitanja, gospodine generale. Sjećate li se da ste Vi
11 obavili referiranje kod nizozemskih vlasti u Assenu u septembru 1995. godine?
12 Sjećate li se toga?

13 O: Da, sjećam se.

14 P: Da li se sjećate jeste li vlastima koje su s Vama obavljale razgovor
15 u to vrijeme nešto rekli, i ako da, što u vezi s tim razgovorom s generalom
16 Gverom?

17 O: Da, i u tome slučaju morao bih pogledati tu izjavu zato što se ne
18 sjećam sada napamet što sam govorio, a to sigurno stoji u izjavi.

19 P: Ja tu izjavu imam i na engleskom i na nizozemskom jeziku, i to imam
20 štampane primjerke. Da li biste radije na engleskom ili na nizozemskom.

21 O: Svejedno mi je.

22 P: Dobro. Ja mislim da ovaj dokument nije u elektronskoj sudnici. Ja
23 mogu staviti primjerak ovoga dokumenta na grafoskop i u vezi s njime postaviti

24

25

26

27

28

29

30

1 par zadnjih pitanja.

2 G. JOSSE: [simultani prevod] Časni Sude, mi mislimo da dokument je u
3 elektronskoj sudnici.

4 G. THAYER: [simultani prevod] To bi bilo od pomoći.

5 G. JOSSE: [simultani prevod] Koji datum je dokumenta?

6 G. THAYER: [simultani prevod] To je izjava od 18. septembra 1995.

7 G. JOSSE: [simultani prevod] Mi mislimo da je to dokazni predmet 6D157.

8 G. THAYER: [simultani prevod] A zanima nas 3. stranica dokumenta na
9 engleskom jeziku.

10 G. JOSSE: [simultani prevod] Da, mislimo da je tamo dokument.

11 G. THAYER: [simultani prevod]

12 P: Dakle, 3. na engleskom jeziku, a 4. na nizozemskom. Vidite li,
13 gospodine generale, onaj dio koji počinje riječima "Odmah nakon polaska
14 aviona..." To je otprilike na polovini ovoga dokumenta. Spominju se neka
15 vremena: 11.00h, 12.15h.

16 O: Da, našao sam.

17 P: Vidite li gdje piše: "U međuvremenu borba na zemlji se nastavila, kao
18 i u, što je bilo uobičajeno, i Četa B morala je napustiti svoje položaje. Rijeka
19 izbjeglica koju je pokrenuo ovaj događaj, u kombinaciji s prijetnjama generala
20 Gvere na Palama generalu Nicolaiu o granatiranju rijeke izbjeglica, baze u
21 Potočarima i neposredne okolice baze, učinio je velikim prioritetom da se
22 zaustavi daljnje slanje zračnih snaga.

23 Generale, da li ste Vi to kazali vlastima u Assenu?

24 O: Nedvojbeno da.

25 P: Stojite li pri toj izjavi, generale?

26 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Samo malo. Kamo Vi sada smjerate?

27

28

29

1 Naime, dolazimo do trenutka kada mislim da ne treba Vaš prigovor. Mislim da se
2 možemo zaustaviti ovdje, i završite svoje zadnje pitanje i kada čujete odgovor,
3 ali ne iznad toga.

4 G. THAYER: [simultani prevod] Hvala, gospodine predsjedavajući.

5 Generale, hvala i Vama. Ja više nemam pitanja.

6 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine generale, mi više nemamo
7 pitanja za Vas, što znači da se Vaš iskaz ovim završava. Hvala Vam najljepša što
8 ste došli ovamo, što ste bili strpljivi s nama i što se svjedočili pred Sudom.

9 SVJEDOK: Nema na čemu.

10 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] I ako morate putovati, sretan Vam put.

11 SVJEDOK: Hvala.

12 [Svjedok izlazi iz sudnice]

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Gospodine Thayer, dokumenti?

14 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, ja Vam mogu
15 navesti dokumente koje bismo predložili na usvajanje u spis. Uz iznimku nekoliko
16 dokumenata na dodatnom ispitivanju, oni se svi nalaze na izvornoj listi dokaznih
17 predmeta: 2750, 2751, 2753, 2906, 2907, 2909, 2972, 2973, 2974, 2975, 2976,
18 2978, P00490, P00491. To su izvještaji vojnih promatrača UN-a koje smo
19 pokazivali svjedoku sada: P00492, P00507. I to bi bilo to.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] U redu. Ima li netko prigovora?

21 G. JOSSE: [simultani prevod] Pa, ja bih htio da mi se da pola minute da
22 vidimo ove dokumente koje smo obrađivali u glavnom ispitivanju.

23 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Možete dobiti i cijelu minutu,
24 gospodine Josse.

25

26

27

28

29

1 U međuvremenu, oni kojima ne treba ni jedna sekunda da sve ovo vide,
2 imate li kakvih prigovora? Nemate.

3 G. THAYER: [simultani prevod] A gospodine predsjedavajući, Tužiteljstvo
4 nema prigovora na dokumente koje na usvajanje podnose cijenjeni kolege.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

6 G. JOSSE: [simultani prevod] Oni dokumenti kojima smo se služili u
7 glavnome ispitivanju su dokumenti na koje nemamo prigovora. Što se pak tiče ova
8 dva ili četiri dokumenta koji su korišteni u dodatnom ispitivanju, zatražili
9 bismo od Vijeća da nam dâ vremena do sljedećeg tjedna kako bismo te dokumente
10 pročitali.

11 Ja znam da imaju svi brojeve po pravilu 65ter, ali ne mogu kazati da su
12 nam ti dokumenti poznati.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro. Onda ćete nam se s tim u vezi
14 obratiti u ponedjeljak - 490, 491, 492 i 507.

15 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

16 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Imate li Vi popis dokumenata 6D204 i
17 207? Tužitelj nema prigovora. Imaju li drugi timovi Obrane prigovora? Nema. Onda
18 se usvajaju.

19 G. JOSSE: [simultani prevod] Hvala.

20 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Imamo dokazni predmet 5D525. To je
21 dokument Obrane gospodina Miletića. Pretpostavljam da nema prigovora, i ako je
22 tomu tako, dokument se usvaja. Gospodine Thayer, izvolite.

23 G. THAYER: [simultani prevod] Gospodine predsjedavajući, ja bih samo
24 htio obavijestiti Vijeće o sljedećem: jedan dokument, 6D207, dokument kojega je
25 Vijeće upravo prihvatilo, i dokument kojega smo mi dobili od Obrane iz predmeta
26 Krstić - ako Vijeće ima ikakvih pitanja o porijeklu toga dokumenta, koliko ja

27

28

29

1 znam, oni su taj dokument dobili od Vlade Republike Srpske, tako da smo samo
2 željeli Vijeću kazati o čemu se radi.

3 G. JOSSE: [simultani prevod] Gospodin McCloskey je razgovarao o tome za
4 vrijeme zadnje pauze. Zahvaljujem se.

5 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Hvala.

6 [Pretresno vijeće i sekretar se savjetuju]

7 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro. Time smo završili iskaz generala
8 Nicolaia. Što nam je sljedeće na redu? Jeste li u mogućnosti dovesti gospodina
9 Blaszczyka ili će..., i napraviti nešto konkretno, ili bismo prekinuli?

10 G. McCLOSKEY: [simultani prevod] Ja bih rekao da sada jednostavno, da bi
11 bilo bolje završiti umjesto da ulazimo u pitanja za svjedoka, a stvarno ne vidim
12 koliko je deset minuta vrijedno.

13 SUDIJA AGIUS: [simultani prevod] Dobro.

14 Nastavit ćemo onda u ponedjeljak ujutro, a i sljedeći tjedan ćemo raditi
15 popodne, dakle budite spremni na veliko umaranje. Ugodan vam vikend.

16 SUDSKI SLUŽBENIK: Molim, ustanite.

17 ... Sjednica završena u 13.33h.

18 Nastavak zakazan za ponedjeljak, 3.12.2007.

19 u 14.15h.

20